

Framtida utmaningar inom revisionsbranschen

En kvalitativ studie om vad som är de största framtida
utmaningarna inom revisionsbranschen

Linus Snellman

Examensarbete för företagsekonomi (YH)-examen

Utbildningen för Företagsekonomi

Vasa 2025

EXAMENSARBETE

Författare: Linus Snellman

Utbildning och ort: Företagsekonomi, Vasa

Inriktning: Ekonomiförvaltning

Handledare: Anna-Lena Berglund

Titel: Framtida utmaningar inom revisionsbranschen

Datum: 28.4.2025 Sidantal: 47

Bilagor: 2

Abstrakt

Detta examensarbete undersöker framtida utmaningar inom revisionsbranschen. Revisionsbranschen är i ständig förändring och det finns både återkommande och nya utmaningar som revisorer måste hantera. Arbetet fokuserar på utmaningar som berör kompetensutveckling och kompetensförsörjning, AI och digitalisering samt ekonomistuderandes uppfattning om branschen och dess påverkan på rekryteringen till yrket. Syftet med arbetet var att belysa de största aktuella utmaningarna i branschen, för att aktörer inom området ska kunna förbereda sig på att möta dessa.

Teoridelen redogör först för vad revision innebär, revisorns roll, den traditionella revisionsprocessen samt olika krav för revisorer och etiska riktlinjer inom yrket. Därefter presenteras ett exempel på en tidigare utmaning och hur det har påverkat branschen. Sedan följer en genomgång av de olika utmaningarna som branschen står inför idag.

Den empiriska delen bygger på fyra intervjuer med revisorer som har erfarenhet inom branschen, där respondenterna svarade på frågor angående framtida utmaningar inom revisionsbranschen. Dessutom genomfördes en enkätundersökning bland andra och tredje årets ekonomistuderande vid Yrkeshögskolan Novia, denna undersökning utfördes för att lyfta fram deras syn på och uppfattning av revisionsbranschen och hur detta möjligen kunde påverka rekryteringen till branschen.

Resultatet från intervjuerna visar att uppfattningarna om de största utmaningarna inom branschen kan variera från person till person. Det finns en del utmaningar som har varit återkommande under en längre tid, men det uppstår även nya utmaningar vartefter tiden och utvecklingen går framåt.

Resultatet från enkätundersökningen visade att studerande har ett intresse för branschen. Dock så upplever många att det verkar för svårt eller att man inte har tillräcklig kunskap om branschen, vilket möjligen kan påverka intresset för branschen negativt vilket i sin tur påverkar rekryteringen.

Språk: svenska

Nyckelord: revision, utmaningar, kompetensutveckling

OPINNÄYTETYÖ

Tekijä: Linus Snellman

Koulutus ja paikkakunta: Liiketalous, Vaasa

Suuntautumisvaihtoehto: Taloushallinto

Ohjaaja: Anna-Lena Berglund

Nimike: Tulevaisuuden haasteet tilintarkastusalalla

Päivämäärä: 28.4.2025 Sivumäärä: 47

Liitteet: 2

Tiivistelmä

Tämä opinnäytetyö tutkii tulevia haasteita tilintarkastusalalla. Tilintarkastusala muuttuu jatkuvasti ja siinä on sekä toistuvia että uusia haasteita, jotka tilintarkastajien täytyy käsitellä. Tämä työ käsittelee haasteita osaamisen kehittämisen ja saatavuuden kannalta, sekä tekoäly ja digitalisointi. Työ myös tutkii taloushallinnon opiskelijoiden mielipiteet ja tietoa tilintarkastusalasta. Opinnäytetyön tarkoituksena oli korostaa suurimmat ajankohtaiset haasteet alalla, että ne joihin nämä haasteet vaikuttavat voivat valmistautua haasteiden kohtaamiseen.

Teoreettinen osa alkaa kuvailemalla tilintarkastusta, sen tarkoitusta, tilintarkastajan työnkuva, perinteisestä tilintarkastusprosessia ja myös erilaisia vaatimuksia, jotka koskevat tilintarkastajia sekä tilintarkastajan eettisiä ohjeita. Teoreettinen osa jatkaa esittämällä esimerkin aiemmasta haasteesta tilintarkastusalalla ja sen vaikutuksesta alaan. Lopuksi tuodaan esille haasteita, joita tilintarkastusalan ammattilaiset kohtaavat tulevaisuudessa.

Empiirisessä osassa tehtiin neljä haastattelua neljän eri tilintarkastajan kanssa, joilla kaikilla oli kokemusta alasta. He vastasivat kysymyksiin koskien tulevia haasteita tilintarkastusalalla. Myös kyselytutkimus tehtiin empiirisessä osassa, jossa toisen ja kolmannen vuoden taloushallinnon opiskelijat Yrkehögskolan Noviassa, vastasivat kysymyksiin koskien heidän omia mielipiteitään sekä heidän tietämystään tilintarkastusalasta. Tämä tutkimus tehtiin korostaakseen opiskelijoiden näkemyksiä ja heidän tietämystensä alasta ja miten tämä vaikuttaa alan rekrytointiin.

Tulokset haastatteluista osoittavat, että eri ihmisillä voi olla erilaisia mielipiteitä alan isommista haasteista. Tulokset näyttävät myös, että jotkut haasteet ovat seuranneet alaa jo pitkään aikaa, mutta myös uusia haasteita syntyy ajan ja kehityksen myötä.

Tulokset kyselytutkimuksesta näyttävät, että opiskelijat ovat kiinnostuneita tilintarkastusalasta. Kuitenkin monet eivät hakeudu tilintarkastusalalle, koska se koetaan liian vaikeaksi tai heillä ei ole riittävästi tietoa alasta.

Kieli: ruotsi

Avainsanat: tilintarkastus, haasteet, taitojen kehittäminen

BACHELOR'S THESIS

Author: Linus Snellman

Degree Programme: Bachelor of Business Administration

Specialisation: Financial management

Supervisor: Anna- Lena Berglund

Title: Future Challenges in the Auditing Industry

Date: 28.4.2025 Number of pages: 47

Appendices: 2

Abstract

This thesis examines the future challenges in the auditing industry. The auditing industry is constantly changing and there are both recurring and new challenges that auditors are required to manage. The thesis focuses on challenges regarding competence development and supply of skills, AI and digitalization as well as the perceptions financial management students have of the auditing industry. The purpose of this thesis was to highlight the most significant current challenges in the industry, so that those affected by them can prepare to eventually face these challenges.

The theoretical part begins by explaining what auditing is, what working as an auditor means and the ethical guidelines auditors need to abide by. Then, an example of an older challenge and its impact on the industry is given. Lastly the theoretical part goes into detail explaining the challenges that are in focus in the thesis.

In the empirical part, four interviews were conducted with experienced auditors, who gave answers to questions regarding future challenges in the industry. There was also a survey study conducted among second- and third-year financial management students at Novia University of Applied Sciences took part in. This survey was conducted to analyze the views and knowledge that financial management students have of the auditing industry and how this affects the recruitment into the field.

The result from the interviews shows that people often have differing views on what the main challenges are in the industry. It also shows that some challenges have followed the industry for a longer time, whereas new challenges also emerge over time as the development is progressing.

The result from the survey study shows that students are interested in the industry. What often holds students back from trying to get into the field is that it does not seem attainable, or they lack sufficient knowledge about the industry.

Language: Swedish

Key words: auditing, challenges, competence development

Innehållsförteckning

1	Inledning.....	1
1.1	Problemformulering.....	2
1.2	Syfte	2
1.3	Metodval och avgränsningar	3
2	Revision	4
2.1	Vad är revision?	4
2.2	Internationella standarder för revision	5
2.3	Traditionell revisionsprocess.....	5
2.4	Krav och specialkompetenser för revisorer.....	6
2.4.1	Krav för GR-revisor	6
2.4.2	Krav för CGR-revisor	7
2.4.3	Krav för OFGR-revisor	7
2.4.4	Krav för HBR-revisor.....	8
2.5	Revisorernas etiska riktlinjer.....	8
2.6	Enronskandalen och dess påverkan på dagens revision.....	10
2.6.1	Vad hände?.....	10
2.6.2	Revisorernas påverkan.....	10
2.6.3	Följder för revisionsbranschen i USA.....	11
2.6.4	Följder inom EU.....	11
3	Hur ser framtiden ut?	11
3.1	Hur kommer rekryteringen att ändra?	12
3.2	Utmaningar med AI inom revisionsbranschen.....	13
3.2.1	Användningen av AI inom revisionsbranschen.....	13
3.2.2	Etiska problem med Artificiell Intelligens	14
3.3	Digitalisering	15
3.3.1	Digitaliseringens framfart.....	16
3.3.2	Områden där det ännu finns möjlighet till utveckling.....	16
4	Framtida krav på revisorers kompetens.....	17
4.1	Kompetenskravens utveckling	17
4.2	Krav på kompetens inom AI.....	18
4.3	Kompetenskrav gällande cybersäkerhet.....	18
4.4	Hur påverkas rekryteringen av kompetenskraven?.....	19
5	Empiri.....	20
5.1	Undersökningsmetod.....	20
5.2	Presentation av respondenter	20
5.3	Intervjufrågor.....	21

6	Resultat.....	21
6.1	Resultat från intervjuer.....	21
6.1.1	Vad anser du vara de största utmaningarna som revisionsbranschen nu står inför?.....	21
6.1.2	Vad med de här utmaningarna är det som hotar branschen?.....	22
6.1.3	Hur tror du att dessa utmaningar bäst kunde mötas?.....	23
6.1.4	Går det att jämföra de utmaningar som finns nu med utmaningar som funnits tidigare i branschen?.....	24
6.1.5	Jag har förstått att AI används i viss mån i branschen, använder ni det? I så fall vilka utmaningar tror du att det kan föra med sig?.....	25
6.1.6	Tror du att AI och digitaliseringens framfart kommer föra med sig utmaningar som berör kompetensen hos revisorer och på vilket sätt i så fall? ...	26
6.1.7	Enligt mina källor så framstår kompetensförsörjningen som en av de största utmaningarna i branschen, hur ser du på det?.....	27
6.1.8	Tror du att kompetenskraven kommer att ändra för revisorer inom snar framtid?.....	28
6.1.9	Hur påverkar kompetensutvecklingen rekryteringen till branschen?..	28
6.1.10	Enligt information som jag har hittat så är inte revisionsbranschen lika lockande för unga/ studerande som den tidigare har varit, har du sett en liknande trend?.....	29
6.1.11	Är cybersäkerhet något som blir allt viktigare inom branschen, med tanke på cyberattacker och liknande?.....	30
6.1.12	Är du orolig för hur framtiden kommer att se ut inom revisionsbranschen?.....	32
6.2	Resultat från enkät.....	33
7	Analys och diskussion	37
7.1	Analys	38
7.2	Diskussion.....	41
8	Avslutning och kritisk granskning.....	43
8.1	Kritisk granskning.....	43
8.1.1	Reliabilitet.....	44
8.1.2	Validitet.....	44
8.2	Avslutning och förslag till fortsatt forskning.....	45
9	Litteraturförteckning.....	46

Bilagor

Bilaga 1 – Intervjufrågor

Bilaga 2 – Enkät

Figurförteckning

Figur 1, svar på fråga 2 i enkätundersökningen	33
Figur 2, svar på fråga 3 i enkätundersökningen	34
Figur 3, svar på fråga 4 i enkätundersökningen	34
Figur 4, svar på fråga 4 i enkätundersökningen	34
Figur 5, svar på fråga 4 i enkätundersökningen	35
Figur 6, svar på fråga 5 i enkätundersökningen	35
Figur 7, svar på fråga 6 i enkätundersökningen	35
Figur 8, svar på fråga 7 i enkätundersökningen	36

Tabellförteckning

Tabell 1, intervjusvarens överensstämmelse med teorin	37
---	----

Lista över förkortningar

The big four – De fyra största revisionsföretagen i världen, EY, KPMG, PWC och Deloitte

AI – Artificiell Intelligens

GR – Revisor som har avlagt grundexamen inom revision.

CGR – Revisor som har avlagt specialiseringsexamen inom revision av sammanslutningar som är av allmänt intresse (Patent- och registerstyrelsen, 2025).

OFGR - Revisor som har avlagt specialiseringsexamen inom revision av offentlig ekonomi och förvaltning (Patent- och registerstyrelsen, 2025).

HBR - Revisor som har avlagt specialiseringsexamen inom hållbarhetsrapportering (Patent- och registerstyrelsen, 2025).

Kompetensförsörjning – Att se till att ett företag har tillräcklig och rätt kompetens.

IESBA – The International Ethics Standards Board for Accountants

PRH - Patent- och registerstyrelsen

IFRS – International Financial Reporting Standards

GAAP – Generally Accepted Accounting Principles

ISA - International Standards on Auditing

FAS- Finnish Accounting Standards

1 Inledning

Enligt revisionslagen i Finland måste ett finskt företag låta utföra en revision om de förutsättningar som föreskrivs i lagens 2 kapitel 2 § uppfylls. Paragrafen lyder enligt följande: "Sammanslutningar och stiftelser ska välja revisorer och låta utföra revision enligt vad som föreskrivs i denna lag och i någon annan lag. Om inte något annat föreskrivs i någon annan lag behöver en revisor inte väljas i en sammanslutning där högst en av följande förutsättningar har uppfyllts såväl under den avslutade räkenskapsperioden som under den omedelbart föregående perioden:"

Förutsättningarna är:

- företaget omsätter eller en motsvarande avkastning är 200 000 euro eller mera,
 - balansomslutningen i företaget är 100 000 euro eller mera, eller
 - antalet anställda är högre än tre i medeltal för företaget
- (Revisionslagen 1141/2015).

Revision innebär en granskning av ett företags bokföring, förvaltning, dess bokslut samt övriga tillhörande dokument (Suomi.fi, 2019). Det finns olika specialkompetenser inom revisionsyrket. Dessa är CGR, OFGR (Revisionslagen 1141/2015) och HBR (Patent- och registerstyrelsen, 2025), dessa förklaras närmare i kapitel 2.3.

Utmaningarna som revisionsbranschen står inför idag är många. Aktuella utmaningar är bland annat AI, kompetensutveckling, rekrytering, digitalisering och hållbarhetsrapportering. I en bransch där rätt utförande samt visshet om uppdaterad lagstiftning är så viktigt, är det av mycket stor betydelse att kompetensen bland dem som jobbar inom branschen hålls på en hög nivå. Detta gäller inte endast nyanställningar i branschen, utan det gäller även de personer med erfarenhet inom yrket, därför är det viktigt att revisionsbyråer ser till att dess personal upprätthåller den kunskap som krävs för arbetet (Kempe, 2022).

I framtidsstudien gjord och utgiven av FAR och skriven av Magnus Kempe (2022), som försöker se hur 2030 kommer att se ut inom revisionsyrket, beskrivs rekryteringen samt kompetensförsörjningen som två väldigt stora utmaningar som revisionsbranschen står inför. Många menar också att introduceringen av AI och digitaliseringens framfart kraftigt

kommer att påverka framtidens väg inom revisionsbranschen, främst gällande kompetenskraven och utvecklingen av dessa (Kähönen, 2024; Rytsy, 2024).

Denna studie belyser några av de största utmaningarna inom revisionsbranschen. Arbetet börjar med att förklara vad revision innebär, hur en revisionsprocess vanligtvis går till, internationella standarder som finns gällande revisionen och även specialkompetenser som finns inom branschen. Arbetet inriktar sig sedan på utmaningarna gällande kompetensutveckling och rekrytering samt hurudan påverkan artificiell intelligens och digitalisering har på branschen. I arbetet framkommer även ett exempel på en skandal som ledde till att stora frågor väcktes i revisionsbranschen, detta exempel hjälper oss att se hur känslig revisionsbranschen är och därigenom hur de utmaningar som branschen står inför kan vara svåröverkomliga. I arbetet har AI använts för att förbättra på språket, instruktionen som gavs lydde understreka språkfel i texten.

1.1 Problemformulering

Arbetet behandlar vad de största framtida utmaningarna inom revisionsbranschen är. I problemformuleringen ställs först en huvudfråga och sedan tre underfrågor. Frågorna lyder:

Vilka är de största utmaningarna som revisionsbranschen nu står inför?

- Hur kommer kompetensutvecklingen att se ut under de kommande åren och hur påverkar det kompetensförsörjningen inom revisionsbranschen?
- Hur kommer AI och digitaliseringen att påverka revisionsbranschens framtid?
- Hur ser ekonomistuderande på revisorsyrket och hur kommer det att påverka rekryteringen till branschen i framtiden?

1.2 Syfte

Syftet med detta examensarbete var att lyfta fram de största utmaningarna som revisionsbranschen nu står inför och vad som orsakat utmaningarna. Det här görs så att de som berörs av dessa utmaningar förstår dem, tar dem i beaktande och listar ut egna sätt att överkomma dem. Arbetet behandlar de utmaningar som berör kompetensutveckling

och rekryteringen. Det ser även på hur digitaliseringen och AI påverkat och kommer att fortsätta påverka branschen. I den teoretiska delen lyfts de största utmaningarna som revisionsbranschen står inför idag upp och även de orsakande faktorerna, medan den empiriska delen bygger på intervjuer som gjorts med revisorer som är aktiva inom branschen och en enkätstudie gjord bland studerande inom ekonomiförvaltning.

1.3 Metodval och avgränsningar

Som metod i den empiriska delen valdes intervjuer, eftersom detta är en kvalitativ studie där fokus ligger på de intervjuades olika ståndpunkter (Bryman & Bell, 2013, ss. 473-475). Denna metod valdes för att den ansågs vara den mest logiska, eftersom det som studien vill svara på är vad som är de största utmaningarna som branschen står inför, grunden till utmaningarna och hur utmaningarna ska kunna överkommas. Intervjuer passade därför bäst in, eftersom de ger möjlighet till bredare diskussion och inte enbart ger svar på specifika frågor. Forskningsfrågorna är även sådana som inte nödvändigtvis bara har ett specifikt svar, utan det kan vara stor skillnad i synsätt och uppfattningar bland olika personer (Bryman & Bell, 2013, ss. 473-475). Intervjuerna genomfördes med revisorer som alla har erfarenhet av att jobba inom revisionsbranschen. Bland de intervjuade fanns både personer som varit aktiva en längre tid inom branschen i över 20 år och även sådana som varit aktiva inom branschen en kortare tid mindre än tio år.

En alternativ metod som beaktades vid valet av metod var att utföra en enkätundersökning bland revisorer (Bryman & Bell, 2013, ss. 473-475). Detta skulle ha gett möjlighet till bredare svarspublicitet och skulle ha kunnat ge flera svar, men eftersom det var viktigt att få kvalitativa svar så ansågs intervjuer vara ett bättre val än att utföra en enkätundersökning. Dock utfördes även en mindre enkätundersökning i den empiriska delen, denna är till för att svara på hur unga studerande ser på revisorsyrket och synen på att arbeta om inom revision idag. Detta ansågs vara viktigt eftersom en av de stora utmaningarna inom branschen är att rekrytera personer med tillräcklig kompetens, genom enkätundersökningen kan man förhoppningsvis få en uppfattning om hur studerandes syn på branschen påverkar detta. Enkäten besvarades av studeranden som studerar ämnet ekonomiförvaltning.

Avgränsningar har gjorts i detta arbete för att fokusera mest på de utmaningar som finns gällande revisorers framtida kompetenskrav och hur rekryteringen kommer att utvecklas inom de kommande åren. Arbetet kommer även att undersöka hurdana utmaningar digitaliseringen och AI har orsakat och hur unga studeranden idag ser på revisorsyrket. Arbetet behandlar inte i teoridelen utmaningar gällande hållbarhetsrapportering. Intervjuerna utfördes i Vasaregionen vilket möjligen kan betyda att en del svar i intervjuerna pekar på regionala problem, mera än globala problem. Enkäten genomfördes i klassrum vid Yrkeshögskolan Novia med andra och tredje årets studerande inom ekonomiförvaltning.

2 Revision

I detta kapitel beskrivs den traditionella revisionsprocessen, vad revisionen innebär samt vilka etiska riktlinjer och standarder det finns för revisorer. Kapitlet lyfter också fram ett exempel på en välkänd skandal som haft stor inverkan på revisionsbranschen.

Revision betyder att ett företags bokföring, förvaltning, bokslut samt övriga relevanta dokument ska granskas. Granskningen sker för varje enskild räkenskapsperiod och dess syfte är säkerställa att företaget bedriver lagenlig verksamhet samt att inga betydande fel finns i dess bokslut (Suomi.fi, 2019). I Finland finns revisionslagen som ger grund för hur revisionsförfarandet (Revisionslagen 1141/2015). Det finns även internationella standarder för hur revisionen skall gå till, de förklaras närmare i kapitel 2.2.

2.1 Vad är revision?

Som det i inledningen nämndes, finns det lagstadgat vem som är skyldig att låta utföra revision i enlighet med revisionslagens 2 kapitel 2 §. I boken Agile Auditing skriven av Raven Catlin och Cecilia Watkins (2021, ss. 37-38,41) beskriver författarna ordet revision som: "processen av att identifiera, samla, undersöka, analysera, utvärdera och sammanfatta information för att sedan kunna få en uppfattning om ett specifikt ämne" [egen övers.] Då det talas om revision, menas det oftast finansiell extern revision, revision kan också vara intern, men den typ av revision som detta arbete handlar om är extern revision. Då man talar om extern revision, så utförs den av auktoriserade revisorer åt en organisation. Då en revision genomförs så är det mycket viktigt att de dokument som

granskas är korrekta och uppgjorda enligt de bokföringsstandarder och lagverk som företaget är under (Watkins & Catlin, 2021, ss. 37-38,41).

2.2 Internationella standarder för revision

Revisionen har egna internationella standarder för hur den ska utföras. Bland dessa finns ISA International Standard on Auditing, ISA har en sifferindelning över sina standarder som är uppdelade enligt följande:

200–299 Uppgifter och ansvar

300–499 Planering och intern kontroll

500–599 Revisionsbevis

600–699 Användning av annans arbete

700–799 Slutsatser och rapportering

800–899 Specialområden

(FAR, u.d.).

I bokföringen finns det också olika standarder för hur den ska skötas i ett företag. Några av de mest välkända är IFRS International Financial Reporting Standards, GAAP Generally Accepted Accounting Principles (Watkins & Catlin, 2021, ss. 37-38,41) och i Finland även FAS Finnish Accounting Standards (Directors' Institute Finland, u.d.).

2.3 Traditionell revisionsprocess

Då en revision ska genomföras finns det oftast ett upplägg för hur processen går till. Processen kan indelas i fyra olika delar: planering, en löpande granskning, en granskning av bokslutet och en granskning av årsredovisningen. I planeringsskedet förbereder revisorn uppdraget och försöker sätta upp en struktur över hur allting ska gå till. Den löpande granskningen är en granskning av hur företagets verksamhet sett ut under året. I bokslutsgranskningen granskas företagets bokslut väldigt noggrant. Avslutningsvis granskas företagets årsredovisning också mycket noggrant. För företagen som fyller kraven

i revisionslagen 2 kap. 2 § så är revision obligatoriskt, övriga företag kan välja om de vill genomföra revision eller inte (Talenom, u.d.).

Efter att processen är genomförd skriver revisorn en revisionsberättelse, där det finns en bedömning av den finansiella ställningen i företaget, pålitligheten och noggrannheten i företagets redovisning samt om det funnits avvikelser eller fel som blivit noterade under revisionen. Revisionsberättelsens uppgift är att ge intressenterna i ett företag förtroende för den ekonomiska rapporteringen i företaget (Talenom, u.d.).

Med digitaliseringens hjälp har denna process genomgått stora förändringar sedan 2010-talet. Vid de flesta stora revisionsbyråer har man redan tagit i bruk AI i arbetet och i många företag planeras det. Detta har dock inneburit förändringar i kompetenskraven för revision och kommer att fortsätta att göra det, för framtida revisorer kommer kunnande inom användning av ny teknologi och nya system att vara ett måste (Kähönen, 2024).

2.4 Krav och specialkompetenser för revisorer

Inom revisionsbranschen i Finland finns det fyra olika typer av revisorer. Dessa är GR-, CGR-, OFGR- och HBR-revisor (Patent- och registerstyrelsen, 2025). Alla dessa har specifika krav som behöver uppfyllas för att en person ska få någon av dessa behörigheter, dessa krav beskrivs under följande underrubriker.

2.4.1 Krav för GR-revisor

Enligt (Revisionslagen 1141/2015) så är kraven för att bli en GR-revisor att personen:

- Är en fysisk person,
- ej är försatt i konkurs,
- inte har blivit meddelad näringsförbud,
- är myndig,
- har inte fått sin handlingsbehörighet begränsad,
- inte har fått en intressebevakare förordnat åt sig,
- inte visat sig olämplig att sköta revisorsuppdrag genom sin verksamhet,

- har avlagt en högskoleexamen inom finansiering, juridik och redovisning eller har erfarenhet av yrkesuppgifter inom något av dessa ämnen under minst sju år lång tid,
- har genomfört studier som uppdraget som revisor förutsätter, har åtminstone under tre års tid tagit in praktisk erfarenhet inom revision av koncernbokslut eller bokslut eller annan granskning av ekonomiska kalkyler som motsvarar detta eller förvärvat under minst en 15 år lång tid praktisk erfarenhet av arbetsuppgifter inom finansiering, juridik och redovisning,
- har utfört en revisorsexamen och fått godkänt samt att efter att ha fått det godkända resultatet i revisorsexamen avgett revisorsförsäkran inför en domstol.

2.4.2 Krav för CGR-revisor

Specialiseringen CGR innebär att den som har specialiseringen kan utföra revision av sammanslutningar som är av allmänt intresse (Patent- och registerstyrelsen, 2025). Kraven som ska uppfyllas för en CGR-revisor är en GR-revisor som uppfyller alla de ovanstående kraven och att personen enligt (Revisionslagen 1141/2015):

- har avlagt en högre högskoleexamen inom finansiering, juridik och redovisning eller varit verksam i minst fem år som GR-revisor eller har åtminstone sju års erfarenhet av att jobba med uppgifter inom dessa ämnen,
- har genomfört en specialiseringsexamen och fått ett resultat som är godkänt för att vara revisor för företag som har ett allmänt intresse.

2.4.3 Krav för OFGR-revisor

Specialiseringen OFGR innebär att den som har specialiseringen kan utföra revision inom offentlig ekonomi och förvaltning (Patent- och registerstyrelsen, 2025). De krav som en OFGR-revisor ska uppfylla är utöver de krav som krävs för en GR-revisor följande att personen enligt (Revisionslagen 1141/2015):

- har avlagt en högre högskoleexamen inom finansiering, juridik och redovisning eller varit verksam i minst fem år som GR-revisor eller har åtminstone sju års erfarenhet av att jobba med uppgifter inom dessa ämnen,

- har genomfört sådana studier inom juridik och redovisning som krävs för uppgiften att vara revisor i den offentliga ekonomin och förvaltningen eller har i åtminstone 18 månader fått erfarenhet av att jobba inom den offentliga ekonomin och förvaltningen och
- har utfört en specialiseringsexamen för revisor inom den offentliga ekonomin och förvaltning.

2.4.4 Krav för HBR-revisor

Specialiseringen HBR innebär att den som har specialiseringen kan utföra granskningsuppdrag som är inom hållbarhetsrapportering (Patent- och registerstyrelsen, 2025). För att kunna bli en HBR-revisor måste man ha uppfyllt kraven för att vara en GR-revisor samt att personen:

- har avlagt krävda studier inom hållbarhetsfrågor,
- har praktisk erfarenhet av tjänster inom granskning som ansluter sig till hållbarhetsrapportering eller en koncerns hållbarhetsrapportering eller andra tjänster gällande hållbarhetsfrågor under en 6 månaders tid,
- utöver detta krävs också att man får ett godkänt resultat i HBR-specialiseringsexamen.

2.5 Revisorernas etiska riktlinjer

I enlighet med IESBA:s international ethics standards board for accountants etikkod finns det fem grundläggande principer som en revisor ska följa. Dessa är:

- Integritet, att revisorn i alla affärs- och yrkessammanhang vara ärlig och uppriktig.
- Objektivitet, att revisorn ska kunna utföra sina bedömningar i yrkes- eller affärssammanhang utan att det skulle påverkas av partiskhet, möjliga intressekonflikter eller en otillbörlig påverkan.
- Professionell kompetens och vederbörlig omsorg, att revisorn ska ha kunskap och kompetens som behövs för att arbetet ska kunna utföras inhämtas och bibehålls, så

att man kan säkerställa att professionell service kan ges åt en arbetsgivare eller kund och att man kan agera på ett omsorgsfullt sätt i enlighet med de tekniska standarder och andra standarder som är tillämpliga för yrkesutövningen.

- Tystnadsplikt, att revisorn ser till att tystnadsplikt upprätthålls då det avser information som av affärs- och yrkessammanhang har inhämtats.
- Professionellt uppträdande, att revisorn iakttar de relevanta lagarna som finns och även andra författningar, att revisorn uppträder på ett sådant sätt som är enligt det ansvar som yrket medför för att kunna agera i intresset för allmänheten i affärsrelationer och professionella aktiviteter samt att undvika att göra saker som man vet eller bör veta att skulle kunna misskreditera professionen (FAR, 2024).

Ifall en revisor står inför en situation där en eller flera av grundprinciperna hotas att bestridas, så kan revisorn vid behov, anonymt eller inte anonymt rådfråga:

- Arbetsgivaren eller någon inom medlemsföretaget.
- Styrelsen för företaget.
- En yrkesorganisation.
- Ett tillsynsorgan
- En juridisk expert.

Ifall revisorn skulle rådfråga någon av de listade, så innebär inte detta att revisorn blir befriad från sitt ansvar att uppträda med professionellt omdöme. Om det finns behov till det, så länge det inte enligt lagen eller någon annan författning förbjuds, kan revisorn vidta sådana åtgärder så att denne inte längre behöver förknippas med förhållandet som orsakar konflikten. Besluten som fattas, motiven till dessa, innebörden av det förhållande som orsakar problem, detaljer i eventuella konversationer uppmuntras att dokumenteras av revisorn (FAR, 2024).

2.6 Enronskandalen och dess påverkan på dagens revision

Ett välkänt exempel på en händelse som medförde en stor utmaning inom revisionsbranschen är Enronskandalen. Nedan finns en kort sammanfattning av vad Enronskandalen var, vad som orsakade den, vad de inblandade revisorerna gjorde fel och hur revisionsbranschen efteråt påverkades av skandalen.

2.6.1 Vad hände?

Enronskandalen var flera händelser inom företaget Enron som resulterade i konkurs för företaget och upplösning av företaget Arthur Andersen LLP, detta utspelade sig år 2001. Arthur Andersen LLP hade varit ett av de största redovisnings- och revisionsföretagen i världen. Företaget Enrons fall var en av de största konkurserna i USA:s historia och det gav grund för mycket debatt och även lagstiftning för att förbättra redovisningsstandarder. Detta medförde långa konsekvenser i den finansiella världen. (Bondarenko, 2025)

Det som hände i Enron var att företaget visade upp en ekonomisk ställning som var mycket bättre än vad den i verkligheten var, från Enrons bokföring kunde man dra slutsatsen att Enron var mera lönsamt, större, hade mindre skulder och mer säkerhet än vad det i verkligheten hade. Enrons direkta orsak till konkurs var att företaget väldigt oväntat rapporterade en förlust på 600 miljoner dollar för sitt tredje kvartal år 2001, företaget skulle också riva upp tidigare gjorda bokslut, eftersom det egna kapitalets värde hade blivit överskattat med 1,2 miljarder dollar. Det som hade hänt var att balansräkningar hade blivit manipulerade, flera dokument hade blivit förstörda, oetiska och mystiska affärer hade ägt rum, revisorer hade agerat fel och det egna kapitalet hade blivit fel redovisat. Det egna kapitalets felredovisning berodde mest på en nyemission om 1 miljard dollar som enligt US GAAP inte borde ha ökat på det egna kapitalet, eftersom bolaget inte i praktiken hade fått en tillgång som skulle bli redovisad till eget kapital, utan endast en fordran. (FAR, 2003)

2.6.2 Revisorernas påverkan

Vid revision av noterade samt publika bolag är regeln normalt att den revisor som har ansvar över revisionen, ska ha en oberoende revisor med sig som jobbar på samma revisionsbyrå. Dessa två kan sedan diskutera eventuella svåra frågor som dyker upp för att revisionen ska bli så korrekt som möjligt, ifall de inte kommer överens ska teknisk hjälp tas

till. I fallet med Enron var de två revisorerna inte överens i en del frågor angående redovisningen, men den ansvarande revisorn gav ändå en revisionsberättelse som var ren. Revisorerna som var inblandade förstörde även viktiga dokument medan Enron hade en brottsutredning pågående, under vilken tid viktiga dokument inte får förstöras. Revisionsbyråen som hade hand om revisionen åt Enron skötte även om dess internrevision och de erhöll väldigt stora arvoden från Enron. Då företaget Arthur Andersen både skötte om den interna och externa revisionen i företaget, så ifrågasattes Arthur Andersens oberoende som revisor. Detta pekar på hur stor betydelse det har att revisorn hålls oberoende i sina kundrelationer (FAR, 2003).

2.6.3 Följder för revisionsbranschen i USA

Enronskandalens följder blev stora för revisionsbranschen, i USA stiftades en ny lag, the Sarbanes-Oxley Act till följd av skandalen (Bondarenko, 2025). Sarbanes-Oxley Act krävde förändringar av företag för att skärpa företagsansvaret, det skulle nu även underlätta att bekämpa företags- och bokföringsbrott i framtiden (Investor.gov, u.d.).

2.6.4 Följder inom EU

2014 gav Europaparlamentet ut en förordning som innefattar regler om revisorsrotation för företag av allmänt intresse, detta var inte i direkt koppling till Enronskandalen, men det är klart ett sätt att kunna förhindra dylika situationer från att uppstå. Rotationen innebär att samma revisor eller revisionsföretag inte har rätt att utföra revisioner av samma företag under hur lång tid som helst. Förordningen fastställer inte någon specifik tidsram, men det framgår att tidsperioden bör vara lämplig (FAR, 2023). I Finland är denna tid högst tio år (Revisionslagen 1141/2015, 2015).

3 Hur ser framtiden ut?

Den nya teknologin samt förändrad lagstiftning gör att revisionsyrket och dess kunskapskrav är i ständig förändring. I en artikel skriven av Ari Rytsy (2024), publicerad i tidningen Profiitti, som är Finlands revisorer rf:s tidning skrivs det att stora utmaningar kan uppstå både då det kommer till att locka nya förmågor till yrket och även då det gäller att se till att den kunskap som krävs för yrket hålls på den nivå den bör vara. Traineeprogram som vanligen erbjuds av revisionsbyråer för studeranden eller nyexaminerade, ses som en

bra möjlighet för att locka nyexaminerade studeranden till yrket. Inom revisionsyrket finns det minimikrav, dessa krav räknades upp under kapitel 2.3, som bör uppfyllas för att en person över huvud taget ska kunna jobba inom yrket. I sin artikel skriver dock Rytsy (2024), att dessa krav inte räcker till i en värld som är i ständig förändring.

I FAR:s framtidsstudie (2022), som försöker se hur år 2030 kommer att se ut inom revisionsyrket, beskrivs rekrytering och kompetensförsörjning som två väldigt stora utmaningar som revisionsbranschen har inför sig (Kempe, 2022). Detta understöds även av Marjukka Kähönens (2024) artikel där hon intervjuar fem personer som jobbar för de fem största revisionsbyråerna i Finland. Där framstår också kompetenskraven och att kunna hitta personer som kan använda de nya verktygen som kommer i och med AI, som två av de största utmaningarna (Kähönen, 2024). Också Pwc som är ett företag i The Big four, alltså de fyra största revisionsbyråerna i världen, anser att framtida trender som uppstår kommer att ställa mera krav både på arbetssätt och beteenden i branschen (Pwc, u.d.).

3.1 Hur kommer rekryteringen att ändra?

Som i många andra branscher står även revisionsbranschen inför utmaningar med att rekrytera samt behålla duktig personal. Revisionsbranschen är också väldigt känslig då det gäller att upprätthålla och uppdatera kunskap. I en av enkätundersökningarna som förekommer i FAR:s framtidsstudie, ställs frågan "Vad kommer revisions- och rådgivningsbranschens största utmaningar att vara de kommande tio åren?". Av de som deltog ser de flesta klart att den största utmaningen inom revisionsbranschen är att kunna rekrytera kompetens (Kempe, 2022). Kähönen (2024) understöder också detta i sin artikel. Möjligheterna blir flera i och med de nya verktygen som kommer, men det betyder också att revisionsyrket ändrar ännu mera. Marika Nevalainen, en av de intervjuade i Kähönens (2024) artikel, säger: "I framtiden kommer det inte att behövas lika mycket unga personer att analysera data. Men å andra sidan kommer det att behövs nya förmågor som kan använda sig av den nya teknologin och de nya verktygen" [egen övers.] (Kähönen, 2024).

Som Kähönen (2024) påpekar så kommer rekryteringen i framtiden att ändras så att färre personer antas, men dock med större krav på kunskap (Kähönen, 2024). Detta bådar ju gott enligt den trend som FAR visar upp i sin framtidsstudie, som pekar på att unga inte är lika intresserade av branschen som tidigare. Dessutom uppger många i samma undersökning

att meningsfulla uppgifter i arbetet är viktigt för dem (Kempe, 2022). Detta kunde leda till att de som verkligen är intresserade av branschen skulle komma in, vilket enligt dessa två källor skulle leda till en win-win-situation. Problemet som uppstår är dock, ifall kraven på att bli rekryterad höjs medan intresset för branschen sjunker, vad är då motivationen att skaffa den kunskap som krävs? Detta är också en oro inom universitetsvärlden enligt Kempe (Kempe, 2022), att det kan uppstå sådan kompetensbrist så att kraven på de som blir rekryterade till branschen sänks.

3.2 Utmaningar med AI inom revisionsbranschen

AI är också något som många ser som en stor utmaning i framtiden. Ari Rytsy (2024) intervjuar Tiina Zielinski i sin artikel, som säger att användningen av AI är vad som kommer att vara framtidens jargong (Rytsy, 2024). Även Kähönen (2024) menar att, AI är framtiden och trots att AI redan har kommit, underlättat arbetet för revisionsbranschen och kommer med stor sannolikhet att fortsätta göra det, så finns det ändå utmaningar som kommer att uppstå (Kähönen, 2024). Under de senaste åren har AI blivit alltmer använt inom revisionen. Företag använder detta för att bedöma risker, analysera data och försöka förutsäga händelser (Lehner & Knoll, 2023, s. 3).

3.2.1 Användningen av AI inom revisionsbranschen

Utmaningarna med AI inom revisionsbranschen är många, men det är tydligt att AI också för med sig mycket fördelar med AI. Detta kapitel fokuserar på att lyfta fram användningen av AI i branschen. Inom revisionsbranschen har Artificial Intelligence driven Digital Accounting eller AIDA, under de senaste åren fått stor uppmärksamhet. Detta bidrar till väldiga öknings inom effektivitet och en bättre framtid för hela branschen. AIDA för med sig mycket som hjälper automatiseringen av revisions- och redovisningsprocesserna. Detta genom att teknologin utvecklas, så att AI kan efterlikna människan och människans förmågor mera, det kommer nya innovativa algoritmer och allt blir också snabbare. Detta kommer att leda till ändringar i rutiner och förmågor för en organisation i revisionsbranschen. Vartefter de kognitiva förmågorna hos olika AI system utvecklas, tror man att AI till och med kommer att kunna bli bättre än människor i ännu flera uppgifter (Lehner & Knoll, 2023, ss. 6-7).

Enligt Kähönen (2024) används AI inom revisionsbranschen för att analysera, plocka ut och flytta runt data samt göra avstämningar och ändringar där det behövs. AI har enligt Max Raanti i Kähönens (2024) artikel, tagit över det tunga arbetet i revisionen. En annan intervjuad i artikeln menar att AI kan på ett bra sätt utföra rutinmässiga uppgifter, AI höjer även kvalitén på revisionsarbetet p.g.a. dess noggrannhet (Kähönen, 2024). Pwc anser att AI i framtiden kommer att kunna ge en bättre förståelse av kunders verksamhet, prioritera risker, ge mera kompletta analyser över bra strukturerade redovisningstransaktioner samt hjälpa till vid riskidentifiering.

3.2.2 Etiska problem med Artificiell Intelligens

Enligt Lehner & Knoll (2023, ss. 242-248) finns det fem tydliga etiska utmaningar vid användningen av AI inom revision. Dessa utmaningar berör objektivitet, integritet, transparens, ansvarsskyldighet och tillförlitlighet (Lehner & Knoll, 2023).

De etiska utmaningarna med AI som Lehner & Knoll (2023, ss. 242-248) skriver om i sin bok berör följande: objektivitet, integritet, transparens, ansvarsskyldighet och tillförlitlighet, utmaningarna förklaras i de fem följande stycken.

Objektiviteten utgör en utmaning i att kunna se till att algoritmerna som AI-systemet är byggt på är helt opartiska. Alltså man kan inte garantera att ett AI-system är helt fördomsfritt, eftersom det alltid är en människa som ligger bakom systemet till någon utsträckning (Lehner & Knoll, 2023, ss. 242-248).

Gällande integriteten så uppstår en utmaning med att kunna skydda data. Eftersom man inom revisionsbranschen behandlar mycket känslig information och denna information ofta idag lagras i en molntjänst så är det väldigt viktigt att informationen hålls skyddad (Lehner & Knoll, 2023, ss. 242-248). Ifall AI på något sätt kunde kopplas till denna information så är det viktigt att företagen har säkerställt att informationen inte kan läcka ut därifrån.

Gällande transparensen så finns det en ovisshet bland revisorer vad som händer bakom kulisserna i ett AI-system, oftast vet man inte vad det är som ligger bakom ett AI-systems beslut eftersom de inte är tydliga. Eftersom det är svårt att förstå ett AI-systems genomsynlighet är det också svårt att se dess fördomar vilket också var ett problem under

objektiviteten. Man måste minnas att ansvaret är på revisorn trots att denne kanske använder sig av AI och inte kan ha för stor tillit till AI (Lehner & Knoll, 2023, ss. 242-248).

Då det gäller ansvarsskyldigheten, så finns det en ansvarsskyldighet bland de som utvecklar AI-system, men det att ett system är för komplicerat att förstå sig på är inte något som frigör en organisation eller en enskild person från ansvar (Lehner & Knoll, 2023, ss. 242-248).

Gällande tillförlitligheten så uppstår det en utmaning, för att tillförlitlighet är ju något som människor är vana vid att ska vara mellan två personer. När det gäller AI så har personen i fråga tillit till en robot istället för en människa, dock så är roboten skapad av människor. För att kunna använda AI så måste där finnas någon typ av tillit (Lehner & Knoll, 2023, ss. 242-248), men en revisor måste också enligt IESBA:s etikkod vara professionellt skeptisk, vilket betyder att kritiskt bedöma den information som finns (FAR, 2024).

I artikeln skriven av Othmar Manfred Lehner, Kim Ittonen, Hanna Silvola, Eva Ström och Alena Wührleitner (2022, ss. 109-111) talas det också om etiska problem vid användning av AI inom revisionen. Den etiska utmaningen som potentiellt kan uppstå vid användningen av AI inom revisionen är enligt dessa författare, det etiska beslutsfattandet. Författarna skriver att etiskt beslutsfattande egentligen hänvisar till processen då en person med hjälp av sin moraliska grund kan besluta vilka gärningar som är rätt och fel i olika sammanhang. De menar att de faktorer som bidrar till att ett beslut är etiskt eller icke-etiskt kan variera beroende på personer, omgivning och samhällen. Detta orsakar ett problem med AI eftersom dess etiska beslutsfattande kommer att påverkas av de personer som varit involverade vid skapandet av AI-systemet (Lehner, Ittonen, Silvola, Ström, & Wührleitner, 2022) vilket också Lehner & Knoll (2023, ss. 242-248) skriver om i sin bok då de talar om utmaningen med objektivitet.

3.3 Digitalisering

En av undersökningarna som genomförts av FAR i och med deras framtidsstudie (2022) som berörde digitaliseringen, pekar på att en del personer har åsikten att digitaliseringen har skett snabbt, medan andra tycker att man borde ha kommit längre med digitaliseringen. Egentligen har båda grupperingarna rätt, eftersom vissa delar som digitaliseringen har medfört har gått väldigt fort, medan andra områden inte riktigt hänger med. De delar av

digitaliseringen som har kommit långt är de delar som innefattar att gå från att använda sig av papper och pärmar till att kunna lagra information digitalt. Däremot har automatiseringen samt digital transformation inte kunnat komma in i samma tempo (Kempe, 2022). Digitaliseringen har orsakat stora förändringar i revisionsbranschen, på ett underlättande sätt för arbetet, däremot har utmaningar p.g.a. digitaliseringen växt fram gällande kompetensen (Kähönen, 2024).

3.3.1 Digitaliseringens framfart

Idag kan både företag och kunder använda sig av digitala affärssystem, vilket har lett till att information ofta lagras i molnet och därigenom blir mera lättillgänglig. Detta har förstås medfört mycket nya möjligheter och effektiviserat branschen (Kempe, 2022). Molnbaserade lösningar för lagring och kunnande inom att skapa algoritmer berörande finansiell information påverkar alla intressenter. Dock så kommer det mera kostnader då nya investeringar behöver göras i bland annat ny teknik, se till att ny kompetens fås till de som arbetar i branschen och nya processer, menar företaget Pwc (Pwc, u.d.).

3.3.2 Områden där det ännu finns möjlighet till utveckling

Då man jämför informationshantering och användningen av digitala affärssystem med automatiseringen, så kan man se att automatiseringen bara har kommit i gång. Med dagens teknik vore det fullt möjligt att automatisera många processer, men det krävs också förändringar i beteende samt standardisering av olika rutiner och processer för att detta ska kunna vara möjligt. Många företag har ofta egna rutiner och processer som har blivit framtagna för deras specifika behov och händelser i deras historia, och inom företagen kan personalen ha egna rutiner och processer i hur de sköter sitt dagliga arbete. För att en automatisering ska kunna ske måste oftast dessa förenklas och standardiseras, detta kräver i sin tur en vilja hos personalen samt en investering av tid och resurser till att börja använda sig av de nya rutiner som kommer för att kunna ta i bruk nya verktyg (Kempe, 2022).

I Kähönens (2024) artikel har man en mera positiv syn på automatiseringen. Kähönen (2024) skriver att automatiseringen har gått raskt fram sedan 2010-talet. Automatiseringen anses också vara bredare än människor i allmänhet tänker sig. "Förut var revisionsbranschen känd för sina överlånga dagar, men nu sköter robotarna nattskiftet" [egen övers.] säger en av de intervjuade i Kähönens (2024) artikel.

4 Framtida krav på revisorers kompetens

Som tidigare nämnts i kap 1 och 2.3 så finns det redan skilda krav på revisorers kompetens och även de olika specialkompetenser som finns. Tidigare i arbetet har det flera gånger kommit upp att de flesta utmaningar inom branschen på ett sätt eller annat påverkar kraven på revisorernas kompetens. Rytsy (2024) säger i sin artikel, att den kompetens som idag är tillräcklig, inte kommer att vara det om några år, eftersom världen är i en ständig förändring. Enligt FAR:s framtidsstudie anser man att det som är och kommer att vara den mest utmanande frågan under de tio närmsta åren, är frågan om kompetens, dvs. att kunna rekrytera kompetens och se till att den bibehålls (Kempe, 2022). Kunnande inom ny teknologi, AI och nya system kommer att vara ett måste vad gäller kompetensen för framtida revisorer (Kähönen, 2024).

4.1 Kompetenskravens utveckling

Eftersom kraven på kompetens är en av de största utmaningarna för branschen, så måste organisationerna kunna se till att rekrytera personal och kunna säkerställa att personalen håller den kompetensnivå som krävs. Detta för att organisationen ska kunna tillföra marknadens behov och också kunna behålla personalen (Kempe, 2022). Kähörens (2024) artikel som tidigare har hänvisats till tangerar även detta. I denna artikel höll flera av de intervjuade med om att AI i framtiden kommer att föra med sig ett minskande behov av personer i branschen som utför stora mängder manuellt arbete. Samtidigt kommer det att finnas ett växande behov av experter och sakkunniga. Detta betyder att kompetenskraven kommer att bli allt högre inom branschen, eftersom det ännu kommer att finnas samma baskunskapskrav som tidigare, men nu även krav om kunskap inom AI och ny teknologi (Kähönen, 2024). Rytsy (2024) ställer sig i sin artikel, frågan: "hur ska de nuvarande arbetarnas kunnande utvecklas för att kunna möta framtidens utmaningar?" [egen övers.] (Rytsy, 2024).

Kraven på kompetensen i framtiden kommer inte att se likadana ut som de gör idag. Eftersom revisionsbranschen alltid står inför nya utmaningar kommer det att behövas ny kunskap framför allt inom digitalisering, hållbarhet, IT-säkerhet och automation. Det är ju inte bara revisionsbranschen som kräver dessa nya kompetenser av sina anställda, utan detta är kompetenser som också är eftertraktade i andra branscher. Medan det i

rekryteringen är en viktig del av att se till att kompetenskraven möts, så är det även viktigt att se till de som jobbar och har jobbat i branschen under en längre tid, får någon typ av kunskap inom de nya områdena. Detta möjliggör att samarbetet mellan och integreringen av nya arbetare blir smidig och effektiv (Kempe, 2022).

4.2 Krav på kompetens inom AI

AI har bidragit med mycket möjligheter till revisionsbranschen, i kapitel 3.2.1 förklarades flera sätt som AI används på inom revisionsbranschen, där en synlig trend var enformiga uppgifter som är tidskrävande. Ett exempel på hur branschen faktiskt har ändrat är att revisionsbranschen tidigare har varit känd för att ha väldigt långa dagar, medan man nu med AI:s hjälp kan undvika att dagarna blir så långa. Dessutom har AI kunnat ta över det enformiga manuella arbetet och höja kvalitén på det arbetet, eftersom dessa arbeten är väldigt tidskrävande så kan de ofta också dra ner på arbetsglädjen för arbetarna (Kähönen, 2024).

Alla de intervjuade i Kähönens (2024) artikel intygade att de och företaget de jobbar för är positivt inställda till AI och de möjligheter AI kan föra med sig. De intervjuade i denna artikel är också enhälligt överens om att AI kommer att föra med sig ändringar då det gäller kompetenskraven i framtiden (Kähönen, 2024). Detta understöds också i Rytsys (2024) artikel. Ett konkret sätt som kommer att kräva mera kunskap av revisorer, är då mycket av kunderna som revisionsbyråerna betjänar börjar använda sig av AI. Detta betyder att det blir ännu viktigare för de som arbetar inom revisionsbranschen att även de lär sig användning inom området (Rytsy, 2024).

4.3 Kompetenskrav gällande cybersäkerhet

I och med att digitaliseringen mer och mer har blivit en vanesak i vår värld, har även risken för cyberattacker ökat. I en företagsvärld där alltmer information om företagens kunder, leverantörer och även anställda samlas in, uppstår även allt större risker. Både cybersäkerhet och andra skydd mot möjliga dataintrång blir allt viktigare för alla företag. Revisionsföretagen, som lagrar väldigt stora mängder känslig information står inför en stor utmaning då det gäller cybersäkerhet. Det skulle medföra stora konsekvenser ifall ett av de stora företagen skulle bli attackerade och det resulterade med dataintrång och en läcka av

information. Det skulle skada företagets image och tilliten bland kunderna skulle med mycket stor sannolikhet minska (Kempe, 2022).

Lehner & Knoll (2023, s. 182) håller med om att då trenden går mot digitaliserade data och digitaliserade processer så uppstår allt större risker för cyberattacker. Cybersäkerheten är därför idag en oundviklig del i ett företags strategiska planering och kommer att vara det framöver. Mer och mer växer det fram en funktion inom AI som ska lägga märke till avvikelser, det används till exempel vid igenkänning av felaktiga fakturor. Ernst & Young har ett sådant system i bruk som funkar med 97 % säkerhet, ett sådant verktyg används i det dagliga arbetet av företagets revisorer och för beskydd av företagets resurser och rykte. Detta är något som kommer att utvecklas mycket i framtiden menar Lehner & Knoll (2023, s. 182).

4.4 Hur påverkas rekryteringen av kompetenskraven?

Enligt framtidsstudien utförd av FAR (2022) så kommer det att uppstå utmaningar med att rekrytera personal vartefter kraven på kompetensen höjs. Enligt studien är den yngre generationen inte lika intresserade av revisionsbranschen som de tidigare har varit. I undersökningen framkommer det, vad unga personer i branschen i åldern 20–40 år vill ha: färre arbetstimmar vilket skulle ge bättre balans mellan arbetet och vardagslivet, arbetsuppgifter som känns meningsfulla och en högre lön (Kempe, 2022). Balansen mellan arbetet och vardagslivet är också någonting som nämns som viktigt i Rytsys (2024) artikel bland en av de intervjuade (Rytsy, 2024).

Kähönens (2024) artikel som det tidigare har hänvisats till talar också om hur antalet personer som behövs i branschen i framtiden kommer att minska medan kompetenskraven som ställs i rekryteringen kommer att vara högre. Speciellt så kommer det att krävas att personer som anställs i framtiden, kommer att behöva kompetens inom nya verktyg som ska användas inom branschen (Kähönen, 2024). Behov av specialistkompetenser och stöd för teknik har blivit allt viktigare inom branschen under de senaste åren. Detta har inneburit att revisorn har fått en mera övergripande roll, säger Kempe (2022) i sin sammanfattning (Kempe, 2022).

5 Empiri

Den empiriska delen i studien baserar sig på intervjuer utförda under ungefär samma tid som teoridelen skrevs. Svaren från intervjuerna presenteras och analyseras i den empiriska delen. I intervjuerna deltog fyra revisorer från tre olika revisionsföretag, personerna kommer att hållas anonyma i denna studie.

Dessutom utfördes även en enkätstudie bland studeranden inom ekonomiförvaltning vid Yrkeshögskolan Novia. Denna enkätstudie utfördes för att undersöka hurudan syn ekonomistuderande har på revision och deras kunskap om branschen. Detta kunde visa ifall utmaningarna med rekryteringen inom branschen skulle avspeglas i de svar som kom in från enkäten.

Intervjuerna och resultatet från dem presenteras och analyseras först och sedan följer en presentation och analys av enkätstudien.

5.1 Undersökningsmetod

Metoden som användes var kvalitativa semistrukturerade intervjuer (Bryman & Bell, 2013, s. 473). De utfördes ansikte mot ansikte, via telefon och även via programmet Microsoft Teams. Intervjuerna tog cirka en halvtimme var i medeltal.

5.2 Presentation av respondenter

Alla respondenterna i intervjuerna är auktoriserade revisorer och arbetar även som revisorer. Respondenterna kommer att hållas anonyma och därför kommer de att hänvisas till som:

- Revisor 1, över 20 år i branschen
- Revisor 2, under 10 år i branschen
- Revisor 3, över 20 år i branschen
- Revisor 4, över 20 år i branschen

5.3 Intervjufrågor

Frågorna i intervjun var tolv till antalet. De utformades för att belysa samt besvara de utmaningar som har lyfts fram i den teoretiska delen och för att ta reda på ifall de utmaningar som presenterades i den teoretiska delen ses som utmaningar av respondenterna. Intervjufrågorna finns i bilaga 1.

6 Resultat

I detta kapitel presenteras först resultatet från intervjuerna, under rubrik 6.1. Resultatet från enkäten presenteras under rubrik 6.2.

6.1 Resultat från intervjuer

Resultatet presenteras enligt följande: först kommer frågan i form av en underrubrik, sedan följer svaren av varje revisor i tur och ordning. Alla respondenter svarande på alla frågor.

6.1.1 Vad anser du vara de största utmaningarna som revisionsbranschen nu står inför?

Revisor 1: Svårt att säga vilken som är störst, men en av de större är i alla fall AI som är på kommande då man inte riktigt vet hur omfattande det är och vilken väg det kommer att ta. Ett annat problem är ju att hitta bra folk till branschen som är ett sådant här evigt dilemma som alltid har dragits med i revisionsbranschen, de är kanske två av de större problemen i alla fall.

Revisor 2: Kvalitetskraven stiger, blir allt mera noggranna och det kommer saker som blir mera omfattande till exempel "fraud factors¹" och "going concern". För det andra så finns det utmaningar med hållbarhetsrapporteringen som nu har kommit. De skulle jag säga är de största utmaningarna för tillfället.

Revisor 3: Det finns två stora utmaningar, den första är att regelverket som vi följer då vi gör revisionen växer hela tiden och det andra är det att vi behöver mera resurser, mera människor. Alltså vi behöver kunna se till att vi får kompetent personal till branschen, detta är en utmaning som jag tror att bara blir svårare i framtiden.

¹ Ungefärlig översättning: Bedrägerifaktorer

Revisor 4: Om man tittar lite bakåt, så tror jag att den största utmaningen har varit att leva upp till de krav som den övervakande myndigheten ställer på revisorer och revisionsbranschen, detta är någonting som jag tycker att vi har tacklat ganska bra. Det har blivit striktare sen dess att patent- och registerstyrelsen blev revisorsövervakande myndighet för några år sedan, de har tagit en skarpare linje än vad som fanns tidigare. Jag har lite svårt att se andra utmaningar som kommer att komma framöver, men kompetensförsörjningen är nog något som är utmanande. Jag tror också att implementeringen av AI och robotiken kommer att vara utmanande.

6.1.2 Vad med de här utmaningarna är det som hotar branschen?

Revisor 1: Om man drar en hård linje så kan ju frågan "hur mycket jobb har vi kvar om X antal år" uppstå, på grund av AI. Alltså om allting blir så automatiserat så att AI kan dominera så behövs bara en person för att signera någonting eller intyga att AI har gjort arbetet. Kommer det fortfarande att finnas personer som gör riktig revision? Det är ju också en fråga som uppstår. AI har ju redan börjat smyga sig in i branschen i olika former, men jag tror nog att det kommer att komma betydligt mycket mera om man bara tittar några år framåt.

Revisor 2: Kvalitetskraven ökar arbetsbördan, det behöver göras bakgrundskontroller av kunderna, så att de kan bli igenkända och att man kan identifiera kundens representant osv. Angående hållbarhetsrapporteringen så är det väldigt svårt att säga hur det kommer att utvecklas eftersom det är så nytt och är i nuläget ännu så framväxande, det finns inte så tydligt utlagt "best practices²", alltså hur man ska gå till väga.

Revisor 3: Angående regelverken som ändrar så ökar det arbetsbördan vilket ökar på kostnaderna som företag behöver betala för att låta utföra revision. Det finns dock två diken, ifall revisionen skulle lättas för mycket för mindre företag så skulle ju det innebära att vi har färre kunder i stället. Detta kunde ju i sin tur leda till att det inte skulle behövas revisorer i områden med små företag utan endast på de stora börsbolagen. Gällande kompetent arbetskraft, om det inte finns tillräckligt med kompetenta personer som söker sig till branschen så kan detta bli en begränsande faktor för oss.

² Bästa sättet att utföra ett arbete på.

Revisor 4: AI och robotiken ska ju ge oss produktivitetshöjningar för att snabba på våra processer, men än så länge så ser produktivitetshöjningarna inte riktigt ut som vi skulle vilja ännu. Detta beror dels på de kraven som ställs på branschen ovanifrån, men jag tror också att det beror på att vi inte har hunnit tillräckligt långt i utvecklingen ännu. Vi är nog en bra bit på vägen med AI och robotiken och nivån har nog kunnat höjas på bara några år, men vi har en del jobb med detta ännu.

6.1.3 Hur tror du att dessa utmaningar bäst kunde mötas?

Revisor 1: Gällande att hitta folk till branschen så gäller det ju att man försöker synas bland studerande och sådana som kunde söka sig till branschen. Då det gäller AI så kan det ju vara att sysselsättningen kommer att ändra bland revisorer.

Revisor 2: "God planering kommer man långt med, att man är väl förberedd." Sedan att se till att man har kunniga granskningsteam med erfaren personal i alla team, detta kan göras genom att ha skolningar om vad som är nytt och aktuellt inom branschen, detta funkar bra att göra under den tid av året som inte är så intensiv inom branschen.

Revisor 3: Regelverken är det ju svårt för oss att påverka, dock har vi våra intresseorganisationer som sitter med och bevakar så vår röst blir nog hörd när olika lagförslag är på kommande. Det är lite svårare då det kommer lagar från EU, då måste ju medlemsländerna bara tillämpa det. Man kunde kanske också diversifiera större och mindre företag gällande regelverken, alltså att mindre företag inte berörs lika omfattande av alla regelverk som de större företagen berörs av. Gällande kompetensfrågan så har det redan ändrat på det sättet, att kompetensen som behövs idag är mera omfattande, alltså vi kan behöva anställa folk med flera olika typer av utbildningar än vad vi gjorde för några år sedan. Sedan att det inte finns personal att få är också ett problem, vi kan ha hur bra internskolningar för att utvidga kompetensen som helst, men om det inte finns tillräckligt med folk i företaget så hjälper det ju inte. Av den här orsaken så behöver vi nog konkurrera bland de nytutexaminerade som söker arbete. Detta är ju dock också ett demografiskt problem, då åldersklasserna blir mindre, det betyder ju att det kommer färre ut på arbetsmarknaden. Vi måste ju också se till att vara en attraktiv arbetsplats, detta genom att jobba internt med saker som vi kan förbättra här, ett exempel är ju att försöka vara dynamisk och ändra internt så att det passar ungas prioriteringar på val av arbetsplats.

Revisor 4: Jag tror att med hjälp av AI och robotik så kan vi bäst möta dessa utmaningar, eftersom detta kommer att göra att en del processer kan snabbas på och det kan eliminera manuella steg för revisorer och andra arbetare.

6.1.4 Går det att jämföra de utmaningar som finns nu med utmaningar som funnits tidigare i branschen?

Revisor 1: Ja, utmaningarna är ju lite de samma i branschen. Gällande rekryteringen så är ju branschen i sig är en sådan som kanske inte passar för alla, just i och med att det är en så ojämn fördelning i arbetet under året. För vissa är detta en vanesak, men för andra så kan detta vara orsaken till att de inte vill jobba inom branschen.

Revisor 2: Jag har jobbat ungefär fem år inom branschen, men jag skulle säga att det finns en skillnad då det kommer någonting helt nytt t.ex. nu hållbarhetsgranskningen och på då det kommer en ny ISA standard, som ofta är en mera gradvis förändring, vilket sker relativt ofta.

Revisor 3: Jag skulle säga att utmaningarna är de samma men att de kan se olika ut idag än vad de tidigare har gjort, det har nog hela tiden funnits utmaningar. T.ex. angående rekryteringen, för 20 år tillbaka var problemet att folk inte slapp igenom revisorsexamen, men det ändrades det på då det behövdes mera folk till branschen så, kraven blev då mindre krävande. Numera så är problemet mera det att få folk att söka till branschen i och med att det finns färre utexaminerade. Så utmaningen att få tillräckligt med folk till revisionsbranschen skulle jag säga att länge har funnits, det har bara haft annan form i olika tider. Då man talar om regelverken så kan man jämföra hur länge det tog att utföra en bolagsrevision för några år sedan med hur länge det tar idag, det tar mera än dubbelt så länge. Det här är på grund av regelverken som har utvecklats, främst på sättet man dokumenterar, det har alltså inte kommit nya saker som ska granskas utan arbetsverktygen samt dokumentationen har blivit mera noggrann.

Revisor 4: Nej, jag tycker inte det. Jag tror nog att nya tider för med sig nya utmaningar. Det finns ju dock problem som går i vågor till exempel rekryteringen är återkommande inom revisionsbranschen.

6.1.5 Jag har förstått att AI används i viss mån i branschen, använder ni det? I så fall vilka utmaningar tror du att det kan föra med sig?

Revisor 1: Jo, det används nog i branschen men jag använder inte själv AI. På min arbetsplats används nog olika system för att utföra saker och AI används bara som ett hjälpmedel i dagens läge. Då AI används i revisionen så är det nog mest det stora grovjobbet som görs, till exempel analysera färdigt för att kunna välja bättre stickprov osv. så att man slipper det stora sällningsjobbet. AI kan också användas till att analysera en resultat- och balansräkning på ett ganska bra sätt. Utmaningarna som AI för med sig är ju just det att det är så nytt och man vet inte riktigt hur det kommer att utvecklas. En annan utmaning är ju ifall det kommer att finnas arbete kvar för revisorer om AI kan börja utföra jobbet på egen hand.

Revisor 2: Jo jag har hört att det används och det diskuteras en del, för egen del så används det i viss mån, till exempel att skriva e-post är betydligt snabbare med AI:s hjälp så att vi kan sätta mera tid på själva granskningsjobbet, men det är definitivt under utveckling. Också att kunna få automatiserat mera enkla granskningsaker ser jag stor potential med. Utmaningar ja, alltså det är ganska nytt och trots att det finns "best practices" inom hur man använder AI så är alla inte nödvändigtvis medvetna om dessa. Det kommer att krävas mycket skolningar inom företaget om hur vi ska använda AI osv. Och låt oss säga att vi nu använt oss mycket av AI i en granskning, så uppstår frågorna: "Hur kan vi utvärdera och granska arbetet som AI har utfört?" och "Förstår AI faktiskt vad det är vi vill få gjort?". Sen förstås är det viktigt med datasäkerhet, sekretessen är ju väldigt viktigt inom revisionsbranschen, att kunna se till att känslig information från en kund som sätts in i ett AI-system inte läcker ut på något sätt. De AI-system som vi nu använder får bara användas för vissa ändamål p.g.a. detta.

Revisor 3: "AI för nog bara med sig lättnader, företaget jag jobbar för har utvecklat ett eget AI-system som används dagligen." Detta är enligt mig ett måste nu då det ska göras så mycket mera arbete per uppdrag, så AI använder jag varje dag, jag tror inte jag skulle klara mig utan det idag. AI användningen regleras ju väldigt starkt då den används inom branschen, men vi använder ju vårt eget system så risken för dataläckor och annat är ju mindre då. Att skriva mejl och översätta saker till andra språk är exempel på hur jag använder AI.

Revisor 4: Jo, det är klart att det finns hot med AI också, en sak är ju att man inte tänker själv och då uppstår ju en risk ifall man har för dålig kompetensnivå att tillämpa AI i arbetet. Det är nog också fullt möjligt att AI kommer att ersätta en del revisorer också, i och med att AI tar över en del arbetsuppgifter så kan det ju också leda till att AI i längden börjar ersätta arbetspositioner. Då man ser de artiklar som skrivits om AI så är ju nog revisorsyrket något som kan vara i farozonen för detta.

6.1.6 Tror du att AI och digitaliseringens framfart kommer föra med sig utmaningar som berör kompetensen hos revisorer och på vilket sätt i så fall?

Revisor 1: Jo, jag tror nog att det kommer att ändra i kompetensen som krävs för revisorer. Där jag jobbar är det kanske lika mycket folk på plats om tio år men vi kommer att jobba på ett annat vis. Till exempel, någon kanske jobbar med att tolka AI medan konsultation och rådgivning säkert kommer att bli större och lite mera annorlunda än vad de är idag. Samtidigt så kommer den regelrätta revisionen troligen att bli tämligen automatiserad och kräva mindre insatser av personer, misstänker jag. I och med att nya system kommer så kräver det ju också att man skolar om sig och lär sig systemen så att man kan lära sig den praktiska nyttan av dem. Så annorlunda krav kommer nog att ställas på revisorer.

Revisor 2: Jo, det ser jag nog att det finns utmaningar med. Att folk begriper sig på användningen av AI och vad AI faktiskt kan göra. Men med rätt utbildning tror jag att dessa problem kan tacklas. Det kan ju komma krav på, ifall man använt AI att man i företaget behöver kunna uppvisa att det finns tillräcklig kompetens för användningen av AI p.g.a. just AI säkerhetsskälen.

Revisor 3: Nej, AI är nog mycket enklare att använda än Excel skulle jag säga. Vi använder så mycket olika dataverktyg och enligt mig är AI den lättaste att använda, så jag tror inte att man kommer att behöva mera kompetens för AI än vad som behövs för de andra programmen.

Revisor 4: Jo, jag tror nog att kompetensen kommer att behöva ändra hos revisorer på grund av detta. Till exempel yrkeskunskapen hos en revisor i 40-års åldern skiljer sig mycket från kompetensen hos någon i 30-års åldern, troligen skulle det uppstå problem ifall dessa två skulle försöka utbyta arbetsuppgifter, eftersom de är inriktade på lite olika saker. Vi har redan jobbat med att ta hjälp av sådana som har andra kompetenser, till exempel sådana

som är duktiga på datatekniska frågor. Då igen så är nog yngre revisorer ofta väldigt duktiga på Excel, dataanalys och annat liknande, så det är nog ditåt vi går. Om man jämför Finland med USA, så har de flera olika typer av grupper i USA, där vissa grupper är specialiserade på väldigt specifika områden som till exempel redovisning av försäkringskontrakt och det finns specialister på alla typer av områden. Sen igen i Österbotten kan man ha ganska stor variation av företag som man reviderar, så det är väldigt diversifierat. Jag tror att utvecklingen går mot det, att det kommer att bli mera specialiserat bland revisorer.

6.1.7 Enligt mina källor så framstår kompetensförsörjningen som en av de största utmaningarna i branschen, hur ser du på det?

Revisor 1: Det beror lite på vad man räknar till kompetensförsörjningen, tar man det här med rekryteringen så där finns ju det här eviga dilemmat att få folk till branschen, det har nog funnits tidigare och finns helt säkert kvar framöver. Sen måste man ju också tänka på vad för typ av personer man anställer till revisionsbranschen. T.ex. just i och med hållbarhetsrapporteringen, ska man anställa folk med utbildning inom miljö och annat för att kunna göra hållbarhetsrapportering. Detta gör ju att kompetensen som behövs inom revisionsbranschen blir mycket bredare, det ställer ju större krav. Alltså var man hittar folk och hur man hittar folk är nog utmaningarna här.

Revisor 2: Jo nog är det en utmaning att få folk till branschen och att man kan fortbilda folk i branschen till att ha tillräcklig kompetens. Förstås inom ett big four företag så har man ju större resurser att sätta på skolning av personalen. För mindre byråer kan det ju bli en utmaning med att sätta resurser på skolning, dock så ordnar Suomen tilintarkastajat ry. en massa skolningar för alla revisionbyråer som även mindre företag kan delta i.

Revisor 3: Det är viktigt att se till internt att man är attraktiv som arbetsgivare och försöka hitta personer på arbetsmarknaden. Och så behöver vi ju inte bara folk med utbildning inom redovisning, utan vi behöver ju också folk som är inriktade på IT och data.

Revisor 4: Det är nog utmanande, det som jag tror att är väldigt inverkan är olika synen på arbetssätt inom olika generationer. Alltså en ung person som idag söker sig till branschen har annan syn på arbetslivet än vad man hade för t.ex. 30-40 år sedan. Samtidigt är detta också ett yrke som är väldigt säsongsbaserat, vilket betyder att vi har mycket jobb under våren och mindre under resten av året. De utmaningar som detta medför är nog

jättesvåra att tackla, man kan ju t.ex. inte ta in så mycket folk att alla skulle ha åtta timmars dagar under våren för då skulle det inte finnas sysselsättning för alla under hösten, vilket betyder att detta inte kommer att frångås heller inom snar framtid. Men vi måste ju fundera på hur vi kan vara attraktiva för de som söker arbete, alltså vi måste se till de krav som unga har på en arbetsplats idag och försöka se hur vi kan möta dessa.

6.1.8 Tror du att kompetenskraven kommer att ändra för revisorer inom snar framtid?

Revisor 1: Ja, vi är ju en bransch som ständigt förändras. Det kommer ofta ny lagstiftning som gör att vi måste uppdatera vår kunskap. Det som nu är mest på agendan är det här med ESG-kraven alltså hållbarhetsrevision, detta började talas om för ungefär fem år tillbaka och nu är vi redan där. Detta är ju en väldigt stor förändring för revisorer som är vana att mestadels se på siffror, men nu är det helt andra saker som vi ska ta ställning till och intyga genom att signera en hållbarhetsrapport.

Revisor 2: Jo, de utvecklas nog med tiden. PRH övervakar och ser till att kunnandet hos revisorer upprätthålls. Också med AI kommer det troligen att komma nya krav och angående hållbarhetsrapporteringen som i nuläget är i en övergångsfas så har det ju redan ändrat då det har kommit en ny behörighet, HBR-revisorer och detta kommer troligen att ändra fortsättningsvis.

Revisor 3: Jag, tror att det handlar mera om att ta in personer med annan kunskap, som t.ex. IT och data som kan hantera saker inom dessa områden. Revisorernas kompetens kommer nog att vara samma som tidigare, men man måste börja arbeta mera med andra personer som är inriktade på annat.

Revisor 4: Gällande de formella kompetenskraven så tror jag inte att de kommer att ändras så mycket. Förstås kom ju det här med hållbarhetsrevisorsexamen för några år sedan, men i nuläget är det ganska få företag som inte är börsnoterade som behöver göra hållbarhetsredovisning.

6.1.9 Hur påverkar kompetensutvecklingen rekryteringen till branschen?

Revisor 1: Det är ju en bransch i ständig förändring med fortbildningar och nya krav som kommer. Och det har nog kunnat vara svårt att få trainees ibland till branschen. Speciellt för några år sedan var det nog svårt att få in bra ansökningar, men för tillfället håller det

lite på att vända, det har alltså varit både svårare och lättare. Knappast blir rekryteringen ett mindre problem i framtiden, det kommer fortsättningsvis att vara en utmaning.

Revisor 2: Jag tror att de som är intresserade av revision kommer att söka till branschen oavsett hur kompetensutvecklingen ser ut, det är nog intresset för branschen som kanske mera bestämmer. Det är dock viktigt från revisionsbyråernas sida att vara i kontakt med sådana som potentiellt kunde vara intresserade, att kunna få ut budskapet om vad vi gör på ett mera konkret sätt. För jag tror att det kan kännas avlägset ibland för folk som annars kunde vara intresserade, men inte vet så mycket om branschen.

Revisor 3: Idag behöver vi mera folk för olika uppgifter, eftersom regelverken har ändrats så har ju detta bidragit till mera jobb, vilket i sin tur betyder att vi behöver mera folk som kan specialisera sig på olika saker. Så vi får bredda på den typ av personer och utbildningar som behövs till branschen.

Revisor 4: Jag tror att de flesta som söker sig till branschen är intresserade av att lära sig nytt, det har det åtminstone varit tidigare. Det här är nog inte den största utmaningen gällande rekryteringen enligt mig. Ofta kan det vara då man blir äldre som man börjar ifrågasätta mera, "var nu den här förändringen verkligen nödvändig" till exempel, men det brukar inte komma emot de första tio åren åtminstone.

6.1.10 Enligt information som jag har hittat så är inte revisionsbranschen lika lockande för unga/ studerande som den tidigare har varit, har du sett en liknande trend?

Revisor 1: Ja, revisionsbranschen har ju varit och är ännu för många en bransch som man inte riktigt vet vad handlar om. Egentligen har inte så många på koll vad vi sysslar med, man vet kanske lite på ett ungefär, men inte precis. Jag tror att många tänker att det är det här monotona och enformiga arbetet att pricka siffror och det tror jag nog har avspeglat sig i intresset för branschen. Det sättet som vi har märkt detta på har varit att det är personbundet, alltså den som drar kurserna inom redovisning och revision i skolorna. Personen kan endera locka flera till ämnet eller så kan personen också ge en bild som gör att studeranden inte blir lika intresserade i ämnet och därigenom också branschen. Så utbildarna inom dessa kurser kan ha en viktig roll här, de är nog i en nyckelposition här och det kan bestämma ganska långt om det kommer personer till branschen eller inte.

Revisor 2: Jo, det är nog en utmaning att få lockat folk till branschen. Det finns gott om konkurrens då nyutexaminerade söker arbete, kanske främst bankbranschen och management consulting är de största konkurrenterna för revisionsbranschen. Jag tror att unga studerande kanske har en förlegad syn av revisionsbranschen, det är ju inte bara att granska siffror och att man måste vara petnoggrann. Det sysslas mycket med kundkontakt och jag skulle säga att revisionsbranschen är en "people business" och man får god insikt inom alla möjliga sorters företag utan att behöva jobba inom dem och det tycker jag är en intressant del av den här branschen.

Revisor 3: Det går i vågor, då ekonomin går bra så är det inte så "fancy" att arbeta inom revision, medan då det går dåligt så har vi lättare att få personal. Men överlag så tror jag att vi borde få fram bredden av personer vi behöver på ett bättre sätt, eftersom en del personer kan hålla på mycket med analyser medan andra kan ha mycket möten med kunder osv. Vi deltar också i olika mässor och andra tillställningar så att vi syns bland studerande och vi deltar också gärna som gästföreläsare på universitet och högskolor för att få ut budskapet.

Revisor 4: Kan nog vara, då man ser på det över tiden som varit så har nog prestige gått ner lite tror jag. Jag tror att det här kan bero på att det har blivit mera detaljreglerat det som vi ska göra. Vi har ganska högt på vår prioriteringslista att få ut budskapet genom att t.ex. medverka i mässor och annat. Men ofta brukar det kunna vara på det sättet, att då ekonomin går bra så är det inte så många som söker sig till revisionsbranschen, medan då det går dåligt är det plötsligt många som söker sig till branschen.

6.1.11 Är cybersäkerhet något som blir allt viktigare inom branschen, med tanke på cyberattacker och liknande?

Revisor 1: Ja det kan nog vara det, men jag tror att om man drar det för långt och tänker på det för mycket så kan man inte existera och verka heller. Tittar man bara på den digitala världen utan att ens ta med AI, så har det ju ändrat väldigt mycket under de senaste 20 åren. Man bar runt på mappar och bläddrade i dem, medan i dagens läge så är mapparna ganska sällsynta. Nu får vi det mesta från bokföringssystem som finns hos bokföringsbyråerna och vi använder den datan och kan spara det vi behöver i våra moln. Bara den biten gör att man måste tänka kritiskt angående detta, så att man vet vad man har för säkerhet kring detta och hur man har datan i säkert förvar ifall någonting skulle

hända. Även att man har rutiner som att t.ex. säkerhetskopiera data med jämna mellanrum, så att man ser till att man inte blir av med den heller är mycket viktigt. Detta kommer säkert att bli en ännu större del, i och med att system blir mer intelligenta, större och mera omfattande, dessutom lagras allting digitalt på en server någonstans. Så det kommer nog att kräva ännu mera resurser framöver, i synnerhet då vi kommer längre fram i AI utvecklingen.

Revisor 2: Jo, det är nog en sak som vi alltid kollar med kunden, ifall de haft någon typ av cyberincident eller annat som kunde leda till skadeståndskrav för företaget. Så jo, det är en väldigt viktig del och vi sysslar mycket med IT-relaterade frågor. Det finns ju numera IT-specialister, men en revisor måste åtminstone kunna ställa frågor angående cybersäkerhet och ha en viss uppfattning om detta. Jag skulle säga att det här är mycket viktiga frågor för alla företag och IT är nog en central del i de flesta företag idag. Jag ser nog också att vi revisorer ganska snart måste börja ställa frågor av företag angående AI, hur de använder AI och också hur de har tänkt igenom riskerna med AI. Revision handlar om risker, och IT för mycket risker med sig.

Revisor 3: Inom big four företag så tror jag inte att detta är något som man som revisor behöver fundera på, eftersom det är så mycket olika säkerhetsåtgärder som görs. Det regleras mycket starkt hur information förmedlas, man kan ju tänka på ifall det skulle komma ut t.ex. preliminära resultat för ett börsbolag till följd av en dataläcka, hur det skulle påverka revisionsbyråns image och vilka andra följder som kunde komma från detta. Det är nog mera aktuellt för mindre företag som kanske inte har lika mycket säkerhetsåtgärder. Men det finns ju alltid en risk med att någonting kunde hända och det har alltid funnits en risk med detta.

Revisor 4: Jo, vi har nog all revisionsdokumentation digitalt och våra kunder har det mesta av deras bokföringsmaterial digitalt. Men det är lite av en skillnad då man pratar om vår egen cybersäkerhet och klienternas. Gällande klienternas cybersäkerhet så har vi ju en del skyldigheter, även om vi inte är ansvariga över deras cybersäkerhet. Alltså vi måste rapportera om vi har brister i vår interna kontroll och att anpassa våra revisionsåtgärder så att de är rätt anpassade beroende på klientens riskmiljö. Då det gäller vår egen cybersäkerhet så är förstås åtkomsträttigheterna kraftigt begränsade och våra verktyg är kraftigt begränsade, vem som kan komma åt dem, hur de ska arkiveras osv. Jag skulle inte

säga att jag är orolig för vår egen säkerhet, men desto mera för våra klienters cybersäkerhet.

6.1.12 Är du orolig för hur framtiden kommer att se ut inom revisionsbranschen?

Revisor 1: Nog finns det en liten oro, för man vet inte riktigt vart det tar vägen. Man tror att man vet vart det är på väg men allting är ganska osäkert ännu och jag är rätt säker på att branschen kommer att förändras mycket, i och med att det blir allt mer digitalt samt AI som kommer fram mera. Dock, tror jag nog att det är några år ännu till dess att sysselsättning inte skulle finnas för revisorer, men för dem som kommer in i branschen nu så är det nog en annan bransch som de kommer in i än vad det var för 25 år sedan. Om man tittar på hur Coronan på bara några år sköt på digitaliseringen inom revisionsbranschen. För bara fem år sedan mindes nog de flesta tiden då vi bar på mappar och granskade papper, men efter coronan är detta nästan som bortblåst. Även fysisk kundkontakt har minskat för min del, eftersom vi nu har mera kontakt via e-post och telefon och deras bokföring finns digitalt och jag kan revidera det från nästan var som helst. Samtidigt tycker jag ändå att det är lite synd, eftersom det kommer fram mycket med den här personliga kontakten som tappas bort i och med att allting sker digitalt. Men det är en bransch i ständig förändring och det har det alltid varit.

Revisor 2: Nä orolig skulle jag inte säga, om man tänker på hur snabbt utvecklingen har gått till exempel de senaste 20 åren. "Vi har gått från att släpa stora kassar fulla med bokföringsmaterial till att allt nu nästan är digitalt." Utmaningar och hot har alltid funnits och utvecklas konstant. Men angående framtiden så är kanske det viktigaste nu att få utbildat personer inom IT och AI för att användningen ska ske säkert. Så utmaningar finns men jag tror nog att vi kan möta dem. Så, orolig är jag inte. Men jag skulle säga att jag är hälsosamt försiktig, vilket jag tror att är smart, så att vi kan vara bättre förberedda på utmaningarna som kommer i framtiden.

Revisor 3: Nej, det kommer alltid att behövas revisorer.

Revisor 4: Jo, nog funderar man ju lite på vart det är på väg. Det är ju en bransch i ständig förändring, men det handlar ju främst om att möta de lagstadgade kraven, hålla kunderna nöjda och samtidigt hålla kollegorna nöjda och ha någon slags form av "worklife balance" samt ha lönsamhet i kundprojekten. Så att kunna balansera allt detta är ganska svårt.

6.2 Resultat från enkät

Resultatet från enkäten presenteras enligt följande: först kommer frågan eller påståendet som ställts i svärtad text, sedan följer en figur som visar hur svaren fördelar sig per svarsalternativ och en typ av graf som visar fördelningen av svaren, till sist följer en analys av vad svaret betyder. Resultaten från den första frågan framkommer dock endast i textform. Enkäten utfördes i klassrum på Yrkeshögskolan Novia där de närvarande hade möjlighet att delta. Respondenterna var studerande inom ekonomiförvaltning. Enkäten finns i bilaga 2.

1. Jag studerar mitt (andra eller tredje år)

I enkäten svarade 24 studerande, varav fyra var tredje årets studerande, alla övriga var andra årets studerande.

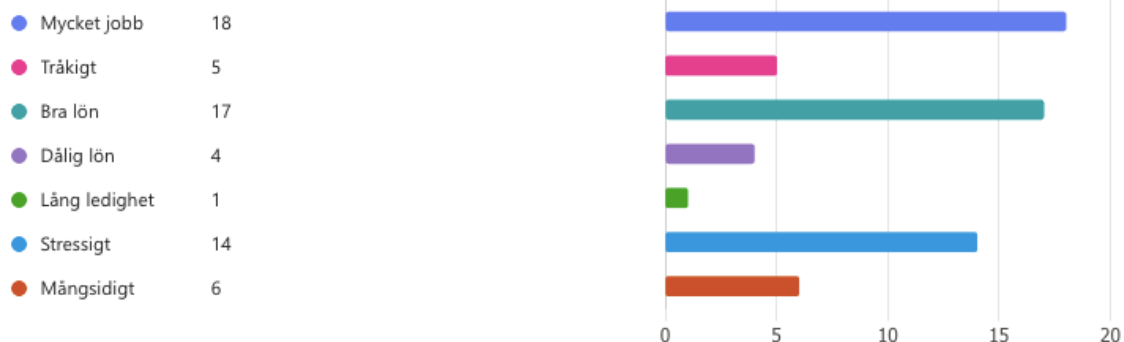
2. Enligt mig själv har jag en bra uppfattning om vad som görs i revisionsbranschen.

● Stämmer inte alls	8.3%
● Stämmer litegrann	25%
● Stämmer ganska bra	62.5%
● Stämmer väldigt bra	4.2%

Figur 1. Svar på fråga 2 i enkätundersökningen

Figur 1 visar att de flesta verkar enligt sig själva ha någon typ av uppfattning om vad som görs i revisionsbranschen, medan lite mindre än 10 procent upplever att de inte har någon förståelse av vad som görs i revisionsbranschen.

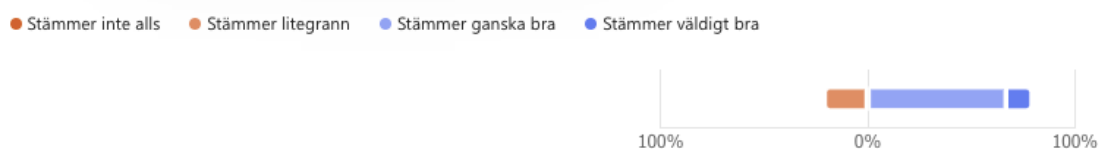
3. Vilka följande faktorer associerar du med revisorsyrket? (Välj upp till tre svar)

Figur 2. Svar på fråga 3 i enkätundersökningen

I denna fråga kunde respondenterna välja upp till tre svar som de främst associerar med revisorsyrket, i figur 2 syns dessa svar. Det som de flesta ansåg var att revisorsyrket innebär mycket jobb, men nästan lika många ansåg att bra lön också är någonting som förknippas med revisorsyrket. Ganska få ansåg att revisorsyrket är mångsidigt och nästan lika många ansåg att det är tråkigt och att lönen är dålig. Bara en associerade revisorsyrket med lång ledighet.

4. Jag skulle vara intresserad av att lära mig mera om revisionsbranschen.

Figur 3. Svar på fråga 4 i enkätundersökningen

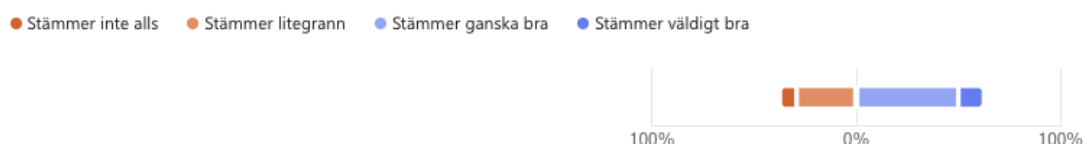
● Stämmer litegrann	20.8%
● Stämmer ganska bra	66.7%
● Stämmer väldigt bra	12.5%

Figur 4. Svar på fråga 4 i enkätundersökningen

Enligt figur 3 och figur 4 svarade de flesta respondenter i detta påstående att det stämde ganska bra in på dem att de skulle vilja lära sig mera om revisionsbranschen och om man slår ihop dessa med de som svarade att detta stämde in väldigt bra på dem, så är det nästan

80 procent av respondenterna. Ingen av respondenterna var totalt ointresserade av att lära sig mera om revisionsbranschen.

5. Jag skulle kunna tänka mig att jobba inom revisionsbranschen.

Figur 5. Svar på fråga 5 i enkätundersökningen

● Stämmer inte alls	8.3%
● Stämmer litegrann	29.2%
● Stämmer ganska bra	50%
● Stämmer väldigt bra	12.5%

Figur 6. Svar på fråga 5 i enkätundersökningen

Då det gäller att jobba inom revisionsbranschen så var över hälften positivt inställda till detta, under 10 procent av respondenterna skulle inte alls kunna tänka sig att jobba inom branschen. Figur 5 och figur 6 visar dessa svar.

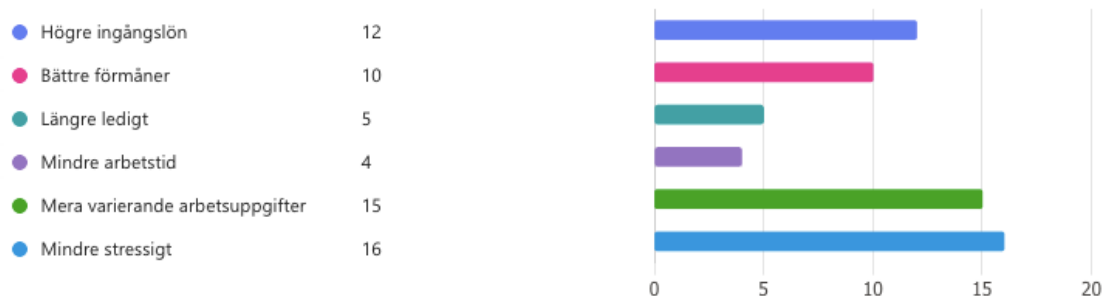
6. Att jobba som revisor skulle vara mitt drömjobb.

● Stämmer inte alls	50%
● Stämmer litegrann	45.8%
● Stämmer ganska bra	4.2%

Figur 7. Svar på fråga 6 i enkätundersökningen

Ingen av respondenterna svarade att revisorsyrket är deras drömjobb, i figur 7 kan man se dessa svar. Hälften menade dock att revisorsyrket definitivt inte är deras drömjobb, lite över fyra procent svarade att detta stämde ganska bra in på dem.

7. Hur kunde revisionsyrket ändra för att vara attraktivt för unga ekonomistuderande?

Figur 8. Svar på fråga 7 i enkätundersökningen

I denna fråga kunde respondenterna välja så många svar de ville, här fanns alltså förslag på hur revisionsyrket kunde ändra för att locka flera unga till branschen, i figur 8 syns dessa svar. De flesta ville att det skulle vara mindre stress i arbetet och nästan lika många ville att arbetsuppgifterna skulle vara mera varierande. Ganska många tyckte också att ingångslönen skulle behöva vara högre och att förmånerna skulle vara bättre. En del svarade också att längre ledighet och mindre arbetstid kunde locka unga ekonomistuderande till branschen.

8. Andra åsikter och tankar.

Till sist i enkäten fanns en öppen fråga för att respondenterna skulle få skriva ifall de hade andra tankar eller åsikter som de ville få fram i svaren. Det kom in sex svar i den öppna frågan, nedan följer en uppräknning av alla de öppna svar som kom in.

- *" Känns som man måste vara en "siffer" människa, mera än vad det traditionella bokföringsyrket kräver."*
- *" Man hör oftast från lärarna, att är man inte snabb direkt på allt inom ämnet, så har man ingen framtid inom yrket. Vilket gör att för många väljer man automatiskt bort detta, då man inte vågar lita på sig själv."*
- *" det är mycket utbildning som krävs för att vara revisor, samt goda finska kunskaper. Av den anledningen tror jag inte att jag skulle bli revisor."*
- *" Jag tror att många upplever revision som ganska svårt och att arbetsuppgifterna inte passar för en studerande/nybörjare i branschen."*

- *"Som tillägg till fråga 7 kunde revisionsyrket kanske locka mera studerande om man i skolan gick bättre igenom vad en revisor gör och vilka arbetsuppgifter och ansvarsområden som hör till en revisor."*
- *"Jag kan tänka mig att yrket känns oåtkomligt för många pga. det höga kunskapskravet osv."*

Slutsatsen som man kan dra av dessa svar är att många anser att revisionsyrket är för svårt, att man inte har tillräcklig kunskap eller att man måste vara på ett visst sätt för att kunna vara revisor. Att man borde gå bättre igenom revisionsyrket i skolan var också något som kom fram ur dessa öppna svar. Kursen som behandlar revision går dock under det tredje studieåret och eftersom enkäten besvarades av främst andra årets studerande så kan detta vara orsaken till svaret, detta kan även ha påverkat flera av svaren i enkätundersökningen.

7 Analys och diskussion

I detta kapitel analyseras svaren från intervjuerna. Eftersom en analys av enkätsvaren förekom under varje enskild fråga i enkäten, så de analyseras inte i detta kapitel. Efter analysen följer diskussionen om arbetet. Nedan följer en tabell (tabell 1) över hur de olika respondenterna har svarat i förhållande till teorin. I den första kolumnen syns frågan, ett X i tabellen betyder att respondenten svarat i enlighet med teorin, medan ett tomt utrymme betyder att respondenten inte håller med teorin.

Tabell 1 Intervjusvarens överensstämmelse med teorin

Fråga	Revisor 1	Revisor 2	Revisor 3	Revisor 4
1	X		X	X
2		X	X	X
3	X	X	X	X
4		X		X
5	X	X		X
6	X	X		X
7	X	X	X	X
8	X	X		
9	X	X	X	X
10	X	X	X	X
11	X	X	X	X
12	X	X		X

7.1 Analys

Första frågan i intervjuerna **vad anser du vara de största utmaningarna som revisionsbranschen nu står inför?** Svaren som gavs i denna fråga var inte så förvånande att se, eftersom nästan alla svar redan hade kommit fram i teorin. Svaret som revisor 2 gav berörde saker som blivit uteslutna från arbetet i avgränsningen, alltså hållbarhetsgranskning. Svaren i den första frågan var förvånansvärt olika bland de fyra olika intervjuobjekten, inte en enda hade likadant svar som en annan. Detta kan bero på att de flesta jobbade på olika företag, vilket kan betyda att det finns specifika problem vid olika revisionsbyråer.

I fråga två i intervjun, **vad med de här utmaningarna är det som hotar branschen?** Blev jag förvånad att höra att det fanns någon som var orolig att AI skulle ta arbete av revisorerna. Detta var en syn som jag själv hade innan jag påbörjade arbetet men efter att ha skrivit teoridelen så hade jag bilden av att de flesta såg AI mera som ett bra verktyg med stora möjligheter snarare än ett hot mot branschen, som skulle ta jobbet ifrån revisorerna.

Fråga tre löd **hur tror du att dessa utmaningar bäst kunde mötas?** Här var de svarande ganska överens om att det behövs planering på förhand för att bäst kunna möta utmaningarna. Angående rekryteringsproblemet så menade alla som tyckte att detta var en utmaning, att man måste vara bättre på att synas på olika mässor och evenemang.

I fråga fyra, **går det att jämföra de utmaningar som finns nu med utmaningar som funnits tidigare i branschen?** kom det upp en del olika svar. Revisor 1 och 3 ansåg att utmaningarna ofta är de samma men tar lite olika skepnad i olika tider, medan revisor 2 och 4 svarade att det nog kommer nya utmaningar också, vartefter utvecklingen går framåt.

Fråga fem **Jag har förstått att AI används i viss mån i branschen, använder ni det? I så fall vilka utmaningar tror du att det kan föra med sig?** gav också en del olika åsikter. Revisor 3 såg inte några utmaningar med AI, utan bara lättnader. Däremot såg Revisor 1, 2 och 4 nog också utmaningar med AI. Det som framstod som mest utmanande var: att få AI implementerat, att kunna granska vad AI har gjort, att kunna se till att kompetensen är

tillräcklig vid användningen av AI och även huruvida AI kommer att börja ta arbeten ifrån revisorerna.

Fråga sex berörde också AI och löd, **tror du att AI och digitaliseringens framfart kommer föra med sig utmaningar som berör kompetensen hos revisorer och på vilket sätt i så fall?** Svaren delade sig ännu en gång i den här frågan, Revisor 1, 2 och 4 ansåg att kompetensen måste ändra med tiden så att revisorer kan förstå sig på användningen av AI, detta genom till exempel olika skolningar. Dock så var Revisor 4 inne på att kompetensen revisorer emellan redan idag är lite olika, baserat på ens position och de företag man reviderar. Däremot ansåg Revisor 3 att AI inte kommer att kräva mera kompetens än vad något av de andra programmen som används kräver.

I fråga nummer sju **enligt mina källor så framstår kompetensförsörjningen som en av de största utmaningarna i branschen, hur ser du på det?** var respondenterna enade igen. Alla höll med om att för att se till att få folk rekryterade till branschen, måste man se till att vara en attraktiv arbetsgivare och även att kompetensen som behövs till branschen redan har ändrat under de senaste åren och kommer troligen att fortsätta ändra. T.ex. så behövs det idag mycket mera folk som är kunniga inom IT och inte bara folk som har läst redovisning.

Fråga nummer åtta löd, **tror du att kompetenskraven kommer att ändra för revisorer inom snar framtid?** Detta splittrade igen lite på respondenterna. Revisor 1 och 2 ansåg att kompetenskraven ändrar hela tiden vart efter utvecklingen går framåt. Revisor 3 och 4 trodde båda att kompetenskraven inte skulle komma att ändra för revisorer. De ansåg att kompetenskraven för branschen på det stora hela nog skulle ändra, men detta kunde lösas genom att ta in personer med annan typ av kompetens i stället för att revisorernas kompetens skulle ändra.

I fråga nummer nio **hur påverkar kompetensutvecklingen rekryteringen till branschen?** var respondenterna ganska överens i sina svar. De ansåg inte kompetensutvecklingen som något som påverkar rekryteringen till branschen negativt, utan de personer som söker sig till branschen söker av intresse för branschen och av att lära sig nytt. Därav drog de

slutsatsen att de intresserade personerna nog söker sig till branschen även om kompetensen inom yrket ändrar.

Fråga tio löd, **enligt information som jag har hittat så är inte revisionsbranschen lika lockande för unga/ studerande som den tidigare har varit, har du sett en liknande trend?** Denna fråga gav också svar som var överensstämmande bland respondenterna. Alla respondenter såg detta som någon form av problem, att unga inte har en tillräcklig uppfattning om vad revisorsyrket innebär var något som Revisor 1 och 2 tog fasta på. Revisor 3 och 4 lyfte mera fram att det här är någonting som går i vågor och att bra ekonomiska tider brukar medföra att inte så många söker sig till branschen, medan dåliga ekonomiska tider gör så att många söker sig till branschen.

I fråga nummer 11 **är cybersäkerhet något som blir allt viktigare inom branschen, med tanke på cyberattacker och liknande?** ansåg alla respondenter att detta är något som blir allt viktigare. Alla respondenterna hävdade att de inte var oroliga för detta, eftersom de har så mycket olika säkerhetsåtgärder som redan är implementerade i deras dagliga arbete. Men ingen blundade heller för riskerna som finns med att allting nu för tiden är digitalt, dataläckor, dataintrång, osv. Respondenterna var överens om att cybersäkerheten bara kommer att växa framöver.

Den tolfte och sista frågan löd, **är du orolig för hur framtiden kommer att se ut inom revisionsbranschen?** Än en gång skiljde sig respondenternas svar, Revisor 3 uttryckte ingen oro för branschens framtid eftersom denne ansåg att det alltid kommer att finnas ett behov för revisorer. Revisor 2 var inte heller orolig, men menade att det är smart att vara hälsosamt försiktig och försöka förbereda sig bra på förhand för problem som kan uppstå. Revisor 1 och 4 uttryckte en liten oro, eftersom det är så svårt att veta vart branschen är på väg i och med AI och den digitala utvecklingen. De ville dock inte vara negativa, utan deras oro var liksom Revisor 2 ett sätt att vara hälsosamt försiktig för att kunna vara förberedda inför framtiden.

7.2 Diskussion

Detta arbete har varit mycket intressant att utföra, det var speciellt intressant att se hur det som behandlades i teoridelen kunde jämföras med de svar som kom fram i både intervjuerna och enkätundersökningen. Mycket blev bekräftat genom undersökningarna, men det fanns även olikheter mellan intervjuerna och det var intressant att höra många olika synvinklar på detta ämne.

När jag påbörjade detta arbete hade jag en uppfattning om att den största utmaningen inom branschen klart kommer att vara AI och jag trodde att alla källor samt svar i intervjuerna skulle bekräfta detta. Den specifika utmaningen med AI trodde jag att skulle vara att AI kommer att ta över arbetet av revisorerna så att de skulle bli arbetslösa. Efter bara en kort tid av informationssökning fann jag att detta inte var den bild som de flesta hade av AI. Jag insåg snabbt att de flesta inom branschen ser AI som bara ett annat verktyg att använda. Förstås finns det också utmaningar med AI: att kunna se till att det används etiskt och att användarna har tillräcklig kompetens för att använda det, att kunna granska vad ett AI-system har gjort i en revision, att se till att kompetensen upprätthålls bland revisorer som använder AI och att kunna skydda sig mot möjliga dataläckor mm. då AI behandlar känslig information.

De andra utmaningarna som jag behandlade i detta arbete, alltså kompetensutvecklingen och dess påverkan på kompetensförsörjningen samt studerandes syn på branschen och den påverkan som det har på rekryteringen till branschen, var inte något som jag hade varit medveten om innan jag påbörjade arbetet. Jag förstod ganska snabbt att vartefter kompetensen inom branschen utvecklas, så blir det allt mer viktigt att se till att man får den kompetens som behövs till branschen. Jag insåg även att det bland unga kan finnas en för dålig förståelse av vad revisionsbranschen innebär, vilket leder till att de inte söker sig till branschen. Av den orsaken beslöt jag mig för att även utföra enkätundersökningen i den empiriska delen.

Det var klart för mig från början att jag skulle utföra intervjuer i den empiriska delen för att få svar till min studie. Jag ville utföra intervjuerna för att jag ansåg att dessa skulle ge bra ofiltrerade svar och jag anser att validiteten i studien höjdes med hjälp av intervjuerna. Det var intressant att se att så mycket av vad som kom fram i teoridelen bekräftades i intervjuerna såsom riskerna med användning av AI, kompetensförsörjningen som en stor

utmaning för framtiden, utmaningar med rekryteringen för att nämna några. Det kom även fram saker i intervjuerna som inte var behandlade i teorin såsom hållbarhetskrav och striktare regelverk. Jag är mycket nöjd med de svar som jag fick i intervjuerna och det var mycket intressant att få höra synvinklar och åsikter från personer med lång erfarenhet i branschen.

Enkätstudien var en idé som framkom i ett senare skede, men då det började komma fram i teorin att studerande har en annan syn på arbete och revisionsbranschen specifikt än vad personer hade för några år sedan, så beslutade jag mig för att utföra enkätundersökningen. Jag blev inte förvånad över de svar som kom fram i enkäten, för min del så bekräftades det som teorin redan hade tagit upp och även vad några av respondenterna i intervjun hade sagt. Enligt mig är det lite synd att de flesta svar i enkäten visar att unga studerande inte riktigt ser revisorsyrket som något åtkomligt, utan i stället som något som bara vissa personer klarar av. Däremot var det väldigt trevligt att se att så många studerande är intresserade av att lära sig mera om revisionsbranschen.

Jag anser att de tre frågorna som ställdes i problemformuleringen alla är aktuella inom revisionsbranschen. Efter att ha vägt teorin mot både intervjuerna och enkäten så anser jag att det som behandlades i teoridelen är verkliga utmaningar inom branschen idag. Enkäten bekräftade delvis det som teorin tog upp om studerandes syn på revisorsyrket, men det som jag blev glad att se som berörde studerandes syn på branschen, var att de flesta var intresserade att lära sig mera om den. Dock så kom det inte fram i teorin direkt varför unga söker sig bort från branschen, men enkätstudien visade att det troligen har mera med osäkerhet och ovisshet att göra än ignorans, lathet och motivationsbrist. Intervjuerna bekräftade också det som kom fram i teorin. Kompetensförsörjning, rekrytering samt AI och digitalisering är utmaningar som branschen idag står inför. Utmaningarna är dock flera men jag skulle ändå påstå att de ovannämnda är i huvudfokus för de flesta. Revisionsbranschen har alltid stått inför olika typer av utmaningar och även om dessa till viss del är nya utmaningar, så finns det ändå enligt kunniga inom branschen sätt att överkomma dessa utmaningar.

Det som jag skulle ge som rekommendation till revisionsbyråer som undrar hur de på bästa sätt ska kunna möta utmaningarna gällande kompetensförsörjningen, är att se till att synas på olika ställen och marknadsföra lediga arbeten på ett bättre sätt. Jag tror också att man

borde erbjuda sig att föreläsa vid högskolor och universitet för att kunna säkerställa att studerande vet vad branschen handlar om och hur arbetet som revisor kan se ut. För egen del hade jag inte en bra uppfattning om vad en revisor gjorde innan jag påbörjade denna studie, men efter att ha genomfört studien och framför allt efter att ha utfört intervjuerna så anser jag mig själv ha en mycket bättre förståelse av detta. Då det gäller AI och digitaliseringen, så anser jag att de måste hålla sig uppdaterad, för att inte lämna bakom i utvecklingen. Dock så behövs en viss skepticism mot både AI och digitaliseringen för att kunna förhindra att stora skandaler som t.ex. dataläckor och dåligt gjorda revisioner äger rum p.g.a. för lite kunskap inom dessa områden.

8 Avslutning och kritisk granskning

I detta kapitel behandlas den kritiska granskningen av mitt utförande samt validiteten och reliabiliteten i undersökningarna. I avslutningsdelen finns också förslag till vidare forskning, eftersom jag anser att detta ämne kunde forskas i vidare och det finns mycket inom ämnet att undersöka som utelämnades ur detta arbete.

8.1 Kritisk granskning

Teoridelen och den empiriska delen hade en bra sammankoppling. I inledningen framkom det att arbetet skulle hantera utmaningar som berör kompetensutveckling, kompetensförsörjning, ungas syn på branschen, AI och digitalisering samt rekrytering. Detta ledde till att utmaningar gällande hållbarhetskrav, förändrande regelverk och krav som ställs på branschen ovanifrån uteslöts från studien.

Det var utmanande att hitta källor som berörde användningen av AI i teoridelen, detta eftersom det är ett så nytt fenomen och man har inte hunnit göra så mycket undersökningar om användningen av AI inom revisionsbranschen. Däremot hade intervjuobjekten mera att säga om AI, en stor del av dem använde redan AI i sitt dagliga arbete och de var till största delen också medvetna om riskerna med AI.

Intervjuformen var semistrukturerad vilket ledde till att svaren ibland inte kom direkt utan ibland kunde ett svar komma fram då en annan fråga diskuterades. Detta i sin tur gjorde att transkriberingsprocessen blev lite mera utmanande, men svaren blev djupare och mera innehållsrika p.g.a. att intervjuerna var semistrukturerade.

Då det gäller enkäten så kunde man ha försökt få mera personer att delta, men eftersom denna idé dök upp lite senare under arbetets gång så fanns det inte tillräckligt med tid för detta. På det stora hela lyckades enkäten bra, med tanke på att det inte var så många som deltog och svaren som kom fram var mycket intressanta. Dock så kunde fråga nummer sju ha formulerats på ett annat sätt, eller eventuellt lämnats bort. Detta eftersom de studerande inte nödvändigtvis visste så mycket om branschen, så kan det ju vara så att de inte heller en bra uppfattning av vad som borde ändras på inom branschen för att göra den mera attraktiv.

8.1.1 Reliabilitet

Reliabilitet handlar om pålitligheten samt följdriktigheten i en undersökning (Bryman & Bell, 2013, ss. 171-172). Alltså om undersökningen skulle utföras två gånger, så skulle svaren inte skilja sig på ett betydande sätt. Gällande intervjuerna är reliabiliteten till viss del beroende på vem man frågar. Dock så kan man nog anta att de som är insatta i branschen med ganska hög sannolikhet skulle komma till samma slutsatser gällande svaren som kom från intervjuerna. Angående enkätsvaren är det däremot inte lika ställt. Det är stor skillnad på i vilket skede av studierna som de studerande är och ifall de har haft personliga kontakter till revisionen tidigare. Det kan också vara skillnad på vilken skola den studerande går i, eftersom det kan variera hur branschen lyfts fram ur olika lektors synvinklar. Dessutom var respondenterna i enkäten bara 24 till antalet, vilket inte är så många. Reliabiliteten kunde ha varit högre med flera respondenter. Valet av metoder i detta arbete stärker reliabiliteten, eftersom

8.1.2 Validitet

Validitet beskriver ifall undersökningen som har gjorts faktiskt mäter det som skulle mätas i undersökningen (Bryman & Bell, 2013, ss. 171-172). Då man ser på validiteten i intervjuerna är den hög, eftersom frågorna som ställdes var utformade för att ge svar på det som undersöktes i detta arbete. Dock så kan svaren på frågan gällande framtida utmaningar inom revisionsbranschen vara subjektiv till viss del. Detta eftersom personer som jobbar inom branschen kan ha haft specifika utmaningar som har varit utmanande för dem, medan någon annan har haft andra utmaningar som varit mera framträdande i sitt arbete. Därför är det svårt att få ett specifikt svar av alla, eftersom det till viss del är

personligt. Gällande enkätsvaren var validiteten också hög eftersom de flesta frågor var specifika och erbjöd tillräckligt med svarsalternativ. Dock så fanns det en fråga som kunde ha lämnats bort, detta behandlades tidigare i kapitlet under rubrik 8.1.

8.2 Avslutning och förslag till fortsatt forskning

Utmaningarna som revisionsbranschen står inför är många och det går att konstatera att branschen är i ständig förändring. De utmaningar som detta examensarbete har behandlat har varit utmaningar inom kompetensutvecklingen, rekrytering och hur ungas syn på yrket påverkar rekryteringen samt utmaningar med AI och digitaliseringen. Det som revisionsbyråerna borde göra för att bäst möta dessa utmaningar är att planera, förbereda sig och försöka hänga med i utvecklingen.

I arbetet har det utförts intervjuer med revisorer som är aktiva inom branschen, för att ge en inblick i vad de som är aktiva inom branschen anser vara de största utmaningarna. Det utfördes även en enkätundersökning bland studerande inom ekonomiförvaltning för att lyfta fram hur de ser på yrket och ifall deras syn på branschen påverkar branschens framtid, främst gällande rekryteringen.

Förslag till fortsatt forskning kunde vara två olika. Ifall man vill ta reda på mera om användningen av AI inom branschen och dess påverkan på branschen, så kunde man göra en större undersökning om några år då användningen har blivit mera omfattande samt bättre implementerad. Detta kunde göras endera genom intervjuer men möjligtvis också i form av enkät. Vad gäller kompetensförsörjningen så tror jag att det kan vara svårt att undersöka vidare, eftersom det i denna undersökning kom fram att detta är en återkommande utmaning som går i vågor, men förstås kunde man undersöka vad detta beror på. Som andra förslag skulle jag rekommendera att undersöka studerandes intresse av branschen. Man kunde göra en liknande studie som i detta arbete, men om möjligt med större svarspublic. Sedan kunde man följa upp detta för att se hur många som faktiskt söker sig till branschen efter att de slutfört sina studier. Det här skulle vara mycket intressant och skulle visa ifall det som studerande tänker om branschen under studietiden också stämmer då de går vidare till arbetslivet.

9 Litteraturförteckning

- Bondarenko, P. (den 03.02.2025). *Enron Scandal*. Hämtat från <https://www.britannica.com/event/Enron-scandal/Downfall-and-bankruptcy>
- Bryman, A., & Bell, E. (2013). *Företagsekonomiska forskningsmetoder* (Vol. 2). Stockholm: Liber.
- Directors' Institute Finland. (u.d.). *Kirjanpito- ja tilinpäätöskäytännöt* Hämtat från *dif.fi*. : <https://dif.fi/osa/kirjanpito-ja-tilinpaatoskaytannot/> 07.03.2025
- FAR. (u.d.). *Revision* Hämtat från FAR online.: <https://www-faronline-se.ezproxy.novia.fi/revision/> 11.03.2025
- FAR. (2003). *Vad var det egentligen som hände i Enron? Och hur kom det sig att några investerare faktiskt upptäckte det i tid?* Hämtat från FAR online.: https://www-faronline-se.ezproxy.novia.fi/dokument/balans/2003/nr-6-7/balans_2003_n06-07_a0012/ 07.03.2025
- FAR. (2023). *EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS FÖRORDNING* Hämtat från FAR online. 537/2014/EU: <https://www-faronline-se.ezproxy.novia.fi/dokument/eu/2014/eu20140537/?q=eu%20revisorsf%C3%B6rordning> 12.03.2025
- FAR. (2024). *IESBAs Etikkod* :Hämtat från FAR online <https://www-faronline-se.ezproxy.novia.fi/dokument/iesba/iesbasetikkod/?q=ieasbas%20etikod> 05.03.2025
- Investor.gov. (u.d.). *The Laws That Govern the Securities Industry* Hämtat från Investor.gov.: <https://www.investor.gov/introduction-investing/investing-basics/role-sec/laws-govern-securities-industry#sox2002> 07.03.2025
- Kempe, M. (2022). *I en föränderlig tid Framtidens revision, redovisning och rådgivning 2030*. Hämtat från far-framtidsstudie-2022.pdf: <https://www.far.se/globalassets/pdf/fars-rapporter/far-framtidsstudie-2022.pdf>
- Kähönen, M. (den 12 06 2024). *Automaatio ja tekoäly tilintakastuksen tukena*. Profiitti, 1, ss. 25-27.
- Lehner, O., & Knoll, C. (2023). *Artificial Intelligence In Accounting* (Vol. 1). London: Routledge, Taylor & Francis Group.
- Lehner, O., Ittonen, K., Silvola, H., Ström, E., & Wührleitner, A. (2022). *Artificial intelligence based decision-making in accounting and auditing: ethical challenges and normative thinking*. *Accounting, Auditing & Accountability Journal*, 35(9), ss. 109-111.
- Patent- och registerstyrelsen. (den 17.03.2025). *Information om revisorsexamina och anvisningar för anmälan*. Hämtat från prh.fi: https://www.prh.fi/sv/revisionstillsyn/information_om_revisorsexamina_och_anvisningar_for_anmalan.html
- Pwc. (u.d.). *Revision i framtiden* Hämtat från pwc.se.: <https://www.pwc.se/sv/revision/revision-framtid.html> 11.03.2025

- Revisionslagen 1141/2015. (den 18.9.2015). *Finlex*. Hämtat från
<https://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/2015/20151141#L2> 19.02.2025
- Rytsy, A. (den 03.12.2024). *Tilintarkastajat tekoälyn aikakaudella – osaamisen jakaminen ja jatkuva oppiminen avainasemassa*.
- Suomi.fi. (2019). *Revision*. Hämtat från
<https://www.suomi.fi/foretag/ekonomiforvaltning-och-beskattning/bokforing-och-ekonomiadministration/guide/bokslut-och-revision/revision> 17.02.2025
- Talenom. (u.d.). *Revision- Vad är revision?* Hämtat från Talenom.com.
<https://talenom.com/sv-se/ekonomisk-ordlista/revision/> 10.03.2025
- Watkins, R., & Catlin, C. (2021). *Agile Auditing : Fundamentals and Applications*. New Jersey: John Wiley & Sons, Incorporated.

Bilaga 1 – Intervjufrågor

1. Vad anser du vara de största utmaningarna som revisionsbranschen nu står inför?
Motivera
2. Vad med de här utmaningarna är det som hotar branschen? Motivera
3. Hur tror du att dessa utmaningar bäst kunde överkommas? Motivera
4. Går det att jämföra de utmaningar som finns nu med utmaningar som funnits tidigare i branschen? Vilka?
5. Jag har förstått att AI används i viss mån i branschen, använder ni det? I så fall vilka utmaningar tror du att det kan föra med sig?
6. Tror du att AI och digitaliseringens framfart kommer föra med sig utmaningar som berör kompetensen hos revisorer? Om ja, på vilket sätt?
7. Enligt mina källor så framstår kompetensförsörjningen som en av de största utmaningarna i branschen, hur ser du på det?
8. Tror du att kompetenskraven kommer att ändra för revisorer inom snar framtid?
9. Hur påverkar kompetensutvecklingen rekryteringen till branschen?
10. Enligt information som jag har hittat så är inte revisionsbranschen lika lockande för unga/ studerande som den tidigare har varit, har du sett en liknande trend?
Varför/ varför inte?
11. Är cybersäkerhet något som blir allt viktigare inom branschen, med tanke på cyberattacker och liknande?
12. Är du orolig för hur framtiden kommer att se ut inom revisionsbranschen?

Bilaga 2 – Enkätfrågor och svarsalternativ

1. Jag studerar mitt

Andra år

Tredje år

Fjärde år

2. Enligt mig själv har jag en bra uppfattning om vad som görs i revisionsbranschen.

Stämmer inte alls

Stämmer litegrann

Stämmer ganska bra

Stämmer väldigt bra

3. Vilka följande faktorer associerar du med revisionsyrket? (Välj upp till tre svar)

Välj högst 3 alternativ.

Mycket jobb

Tråkigt

Bra lön

Dålig lön

Lång ledighet

Stressigt

Mångsidigt

4. Jag skulle vara intresserad av att lära mig mera om revisionsbranschen.

Stämmer inte alls

Stämmer litegrann

Stämmer ganska bra

Stämmer väldigt bra

5. Jag skulle kunna tänka mig att jobba inom revisionsbranschen.

Stämmer inte alls Stämmer litegrann Stämmer ganska bra Stämmer väldigt bra

6. Att jobba som revisor skulle vara mitt drömjobb.

Stämmer inte alls Stämmer litegrann Stämmer ganska bra Stämmer väldigt bra

7. Hur kunde revisionsyrket ändra för att vara attraktivt för unga ekonomistuderande? (Kan välja flera svar)

- Högre ingångslön
- Bättre förmåner
- Längre ledigt
- Mindre arbetstid
- Mera varierande arbetsuppgifter
- Mindre stressigt

8. Andra åsikter och tankar.